Զ· ՏԱՐԻ 1596 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 24 ԱՀԵԿԱՆ 4381 – Հ· Տ· 1 ՄԱՅԻՍ 1889 – Ն· Տ· 13 ՄԱՅԻՍ 1889 – ՀԻՃՐ· 13 ՌԱՄԱԶԱՆ 1306 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌ولك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK,
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար		Տարեկան	գանձկան՝ արծաթ		160
»	»	Վեցամսեայ	»	»	80
»	»	Եռամսեայ	»	»	40
Գաւառաց	»	Տարեկան	»	»	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
Օտար երկիրներէ		տարեկան՝ ֆրանք			56
»	»	վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 1 ՄԱՅԻՍ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ 1889 Ի

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ՊՏՈՅՏ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԻՍԻ ՇԷՆՔԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Պ· Քառնօ, 1889ի Համաշխարհային Արուեստահանդէսը բացուած հռչակելէն ետքը, շէնքին այլ և այլ բաժիններուն մէջ աւելի քան չորս քիլոմէթր երկայնութեամբ պտոյտ մ'ըրաւ, որ յաղթական անցքի մը նմանեցաւ, ա՛յնչափ մեծ էր թափօրն և ա՛յնչափ համակրալից էր Նախագահին եղած ընդունելութիւնն ամեն կողմ։

Պտոյտն սկսաւ Զանազան Ճարտարարուեստից Պալատան կեդրոնական սրահէն, որ ինքնին վաճառահանդէս մ'է, և կը պարունակէ գեղեցիկ հաւաքածոյ մը Արուեստահանդէսին մէջ ի ցոյց դրուած գեղեցկագոյն առարկայից։ Հոն, օրինակի համար, կ'երեւին Ֆրանսական ոսկերչութեան թանկագին գեղարուեստ հրաշալիքներ, ապակեգործութեան ընտրելագոյն արտադրութիւնք, Լիոնի գեղեցկագոյն մետաքսեղէնք, լաւագոյն գործիք երաժշտական, Պարթոլտիի շինած մէկ հսկայ աղբիւրն որ ծովային կատաղի ձիերով քշուած կառքի մը վրայ դիցուհի մը կը պատկերացնէ։ Այս վաճառասրահ կեդրոնական կէտն է ուր կը յանգին նոյն Պալատան բոլոր վաճառասրահք, որոց ամեն միոյն ճակատը զարդարուած է այնպիսի ոճով մը որ կը յիշեցնէ անձնիւր սրահին, անձնիւր բաժնին պարունակութիւններն։ Իւրաքանչիւր կողմ եօթնական հատ են այս ճակատք, և միայն զանոնք դիտելով այցելու մը կրնայ առաւօտէն մինչեւ երեկոյ լիուլի զբաղիլ։

Ամեն բաժնի մասնախումբն իւր պաշտօնարանին առջեւ կեցած է՝ Նախագահն ողջունելու և իւր վաճառասրահը նմա ներկայացնելու համար։

Պալատան աջ կողմին վրայ, Ոսկերչութեան ամեն առարկայք դեռ չեն զետեղուած. զի ցուցադիրք վախցած են որ մի՛ գուցէ բացման աւուր անխուսափելի խառնաշփոթութեան միջոցին բան գողցնեն իրենց դիւրատար և թանկագին առարկաներէն։ Ոսկերչական բաժինն ո՛չ միայն կատարելապէս զետեղուած չէ, այլ և այս բացման օրը բոլորովին փակ մնաց, կիւրակի օրուան շուկայի մը պէս։ Նոյն զգուշական տնօրինութիւն Գոհարեղէնաց բաժնին մէջ։ Հոն ի ցոյց դրուած է աշխարհի մեծագոյն ադամանդը, խիճ մը, քարի կտոր մը, որ տասն միլիոն ֆրանք կ'արժէ։ Այս բաները մարդ չուզեր վտանգի ենթարկել, նոյն իսկ Հանրապետութեան Նախագահի մը խաթեր համար։

Մարոքագործութիւնը (մորթի եւ կաշիի բանուածք), Ժամագործութիւնը, Խնկեփեցութիւնն (Parfumerie), Նկարեալ Թղթեղէնք, Արոյրագործութիւն և Գեղարուեստական ձուլածք պատրաստ են։ Քիչ օրէն պիտի պատրաստուին Բիւրեղք և Ապակիք, Կապերտք և հանքային արտադրութիւնք։ Ջեռուցիչ գործեաց բաժնին մէջ եւս տակաւին բաց տեղեր կան։ Հանքային շահագործութեան բաժնին ճակատը մեծապէս շահագրգռեց Նախագահն, որ անշուշտ յիշեց թէ ինք արուեստիւ ճարտարագէտ (ingénieur) է։

Արուեստահանդէսի պահնորդք անկարող են զսպել զանազան բաժիններու դրանց առջեւ խռնեալ անհամբեր բազմութիւնն, որ ընդհանուր մղմամբ մը կը ճեղքէ ոստիկանաց գիծն, եւ Նախագահին ճամբուն վրայ կ'կենայ՝ կեցցէ՛ Քառնօ աղաղակելով։ Նախագահն երբ Մեքենայից մետաղաշէն հոյակապ Պալատան մեծ բակը կը հասնի, 10,000 անձինք զիրար կը ճախճախեն Նախագահին հետեւելու համար։ Հասարակութիւնը քանի օրէ ի վեր շատ բան կը կարդար ու կը լսէր այս Պալատան հրաշալի պարունակութեանց վրայ, և անհամբեր էր մէկ օր յառաջ դիտել զանոնք։

Նախագահը կ'ելնէ վերի յարկն, ուստից ճարտարապետ Պ· Տիւթէռի հսկայ գործը կը դիտէ իւր բովանդակ գեղեցկութեան մէջ։ Երեւակայել պէտք է թէ այն անծայր սրահին մէջ որ համեմատութեանց վրայ անցեալ օր գաղափար մը տուինք «Արուեստահանդէսի շէնքերը» խորագրով, ի ցոյց դրուած ամենայն մեքենայք շարժման մէջ կը գտնուին՝ ամեն մին իւր յատուկ թաւալմամբք, իբրեւ նոյնչափ երկնային մարմիններ շօշափելի մթնոլորտի մը մէջ։ Կը դառնան, կը թնդան, կը կրճտեն, կը ճօճեն, կը ճռնչեն. Նմանը չտեսնուած ահագին գործարան մը շարժման մէջ է։ Զուիցերիա, Պելժիա, Միացեալ Նահանգներն և Անգլիա, որք իրենց մեքենայից համար յատուկ բաժիններ խնդրեցին, կատարելապէս պատրաստ են։ Ուրիշ բաժիններու մէջ, զետեղմունք անկատար են տակաւին։ Երեսուն երկու շոգեշարժ մեքենայք պիտի արտադրեն շարժման և լուսաւորութեան պէտք եղած ույժն, և առ այժմ 28ը միայն կը բանին։

Պ· Քառնօ մեքենասրահին երկայնութեամբ ձգուած պատշգամէն կ'անցնի, և վար կ'իջնէ Տը լա Պուռտոննէի ծառուղւոյն կողմէ, և նոյն սրահին մէջտեղէն անցնելով, կ'երթայ Ազատական Արուեստից Պալատն։ Հոն օտար բաժնից պատուիրակները կուգան ողջունել Նախագահն։

Եգիպտական բաժինը գրեթէ կատարեալ է։ Գահիրէի փողոցը (զոր նըկարագրեցինք անցեալ օր «Արեւելեան Բաժին» խորագրին ներքեւ,) ընդհանուր հետաքրքրութեան առարկայ կը դառնայ եւս քան զեւս։ Այս փողոց, իւր էշապաններով և եգիպտացի արհեստաւորներով, տեղական մեծ ոգեւորութիւն մը ցոյց կուտայ։ Իտալիոյ, Սպանիոյ, Մարոքի բաժինք ետ մնացած են աւելի կամ նուազ։ Բայց Փորթուկալ, Սերպիա, Զուիցերիա, Ցունաստան, Ռումանիա, Ճափոն, և մանաւանդ Միացեալ Նահանգներն որոց ցուցահանդէսն յոյժ նշանաւոր է, պատրաստ են արդէն։

Ազատական Արուեստից Պալատը սա շահեկան պարագայն կը ներկայացնէ որ հոն մեծ շէնքին մէջ փոքր շէնք մը կը կառուցուի, որ ինքնին ընդարձակ շինութիւն մ'է։ Փոքր շէնքն յատկացեալ է «աշխատութեան յետահայեաց ցուցահանդէսի» մը, որ չորս բաժիններէն երկուքը միայն ամբողջացած են։ Ա· բաժնին մէջ կը տեսնենք նախնական մարդուն արարքն ու շարժմունքը։ Մարդերը բնական մեծութեամբ են։ Աւելորդ է ըսել թէ ո՛րչափ հետաքրքրաշարժ պիտի լինի այն բաժին։ Այս յետահայեաց կամ պատմական ցուցահանդէսը կը կազմակերպէ Պ· Տարտէլ, աջակցութեամբ հանրածանօթ գիտնականաց, ինչպէս Պ· Պ· Համի, Հէօզէյ, Մասփէրօ, Էտ· Փօթիէ, Սալոմոն Ռէյնաք, ևն։

Իսկ մեծագոյն շէնքին մէջ (Ազատական Արուեստք) ի հանդէս դրուած են Դաստիարակութիւն կամ դպրոցական առարկայք, Տպագրութիւն, Թղթավաճառութիւն, Գծագրութիւն, Գանձագործութիւն կամ Անդրիաստեղծութիւն (La Plastique), Լուսանկարութիւն, Երաժշտական գործիք, Բըժշկութիւն, Վիրաբուժութիւն, Նշանառութեան գործիք, Քարտէսք, Ցատկաձեւք ևն։ Այս ամենայն յոյժ յառաջացեալ վիճակի մէջ են։

Կարգադրուած էր որ Նախագահն ամերիկեան Հանրապետութեանց պատուիրակներն ընդունէր Ազատական Արուեստից Պալատան մէջ։ Բայց նոքա բողոքեցին, դիտել տալով թէ իրենց ժողովուրդք ֆրանսացի ժողովրդեան պէս լատին ցեղէ են, և նմանապէս հանրապետական կառավարութիւն ունին, առեւտրական և գեղարուեստական սերտ յարաբերութիւններ կը տածեն Ֆրանսայի հետ, և պաշտօնապէս ներկայացեալ են Արուեստահանդէսին մէջ։ Ուստի, պահանջեցին որ Նախագահն իրենց այցելէ իրենց յատուկ բաժիններուն մէջ, որք կը լնուն Շան տը Մառսի դաշտին արեւմտեան անկիւնը։ Պ· Քառնօ փութաց համակերպիլ այս արդար պահանջման։ Հոն տեսնուեցաւ որ թէպէտ Կուաթէմալա, Սէն-Տոմինիկ, Սան-Սալվատոռ, Պոլիվիա և Էքուատոր պատրաստ են, զի մեծ ցուցահանդէս մը չունին, ընդհակառակն Չիլի, Պրազիլիա, Մեքսիկա, Արժանթին Հանրապետութիւնն, որոց պալատք ընդարձակ են, և Վենեզուէլա, Ուրուկուէյ և Փարակուէյ պատրաստ չեն։ Այս ամերիկեան բաժինք շահագրգիռ ձեւաշատութիւն մը կ'ընծայեն Արուեստահանդէսին։

Նախագահական թափօրն ապա անցաւ Պ· Բուլթանի յօրինած հոյաշէն աղբեր իմաստալից յիշակերտին առջեւէն։ Անոր վրայ կ'երեւի կին մը՝ Ցառաջդիմութեան խորհրդանշանը, գլուխը լուսապսակի մէջ, ջահ մը աջ ձեռքին մէջ, և ձախ ձեռքով բռնած դաւազանաց, սակրի և տապարի իշխանական խուրձն (faisceau), և նստած գահու մը վրայ զոր նաւ մը կը տանի։ Առաջակողմէն աքաղաղ մը փող մը կը հնչեցնէ։ Արուեստը, Ճարտարարուեստութիւնը, Վաճառականութիւնն եւ Երկրագործութիւնը կը խռնին գահուն շուրջ։ Հանրապետութիւնը բռնած է ղեկը։ Խաւարն ու Տգիտութիւնը գլխիվայր կը գլորին կը խորտակին այս արշաւասայր քաջամարտիկ խմբէն, յորում աղմկալի բայց շատ զուարթ և կենդանի շարժում մը կը տիրէ։ Այս արձանակոյտ (groupe) լաւ գաղափար մը կուտայ ֆրանսական գեղազարդիչ քանդակագործութեան վրայ։ Աղբեր աւազանին մէջ իսկ արձանագործուած են ծովային արարածք որք տրիտոններու հետ կը խաղան յոյժ ոգեւորեալ շարժմամբք։

Գեղարուեստից բաժնին Նախագահ Պ· Անթօնէն Փրուսթ թափօրին կը սպասէ իւր Պալատան գլխաւոր դրան առջեւ, ու ներս կ'առաջնորդէ։ Բարձր գըմբէթն, հոյակապ սանդուխները, պատկերահանութեան հրաշակերտներն որք կախուած են դէս ու դէն և քանդակագործութեան գլուխ-գործոցներն որք ամեն կողմ դրուած են, մեծափառ շըքեղութիւն մը կուտան այս Պալատան։

Նախագահը պահ մը հանգչեցաւ և թեթեւ ճաշ մ'ըրաւ այս Պալատան մէջ, որ հրաշալեաց անակնկալ հանդիսարան մը կը պարզէ, ըստ որում ամենախորին գաղտնապահութեամբ կազմակերպուած էր։ Լրագրապետներն անգամ հոն չէին ընդունուած մինչեւ բացման օրն։ Այս Պալատ բաժնուած է Ֆրանսայի և օտար երկրաց միջեւ, ու ֆրանսական հայրենիքն ալ բաժնուած է երկու ցուցահանդէսներու.— տասնամեայ ցուցահանդէս մը որ կը պարունակէ վերջին տասն տարիներու գլխաւոր գործերն, և հարիւրամեայ ցուցահանդէս մը, որ հարիւր տարիէ հետէ եկած գացած ֆրանսական դպրոցներու և վարպետներու արտադրած պատկերներն, արձաններն ևն· ցոյց կուտայ, ֆրանսական գեղարուեստական ճաշակին ձեւաշատութիւնները պարզելով։ 650 պատկերք կան հարիւրամեայ բաժնին մէջ, և 1,560 պատկերք տասնամեայ բաժնին մէջ։ Օտարազգիք 1,100-1,200 պատկերներ ունին իրենց տասնամեայ ցուցահանդէսին մէջ։ Հոն կան նաեւ 600 քանդակագործութիւնք, հազարաւոր գծագրութիւնք, ջրանկար պատկերք, և անհամար շարք մը ճարտարապետական աշխատութեանց։

Պատկերհանք այբուբենական կարգաւ շարուած են ամենայն ճշդութեամբ, որով մարդ դիւրաւ կը գտնէ իւր փնտռած պատկերը, կամ պատկերհանին գործերը։

Գեղարուեստից Պալատէն ելնելով, Նախագահն աւարտեց Զանազան Ճարտարարուեստից Պալատան մնացեալ մասանց քննութիւնն։ Հոն ուշադրութիւն գրաւեցին Անգլիոյ բաժնին ընդարձակութիւնն ու կատարելութիւնը· զի կը հաստատուի թէ ֆրանսականէն ետքն հարստագոյն և կատարելագոյն բաժինն Անգլիացւոյն է։ Աւստրիա-Հունգարիա, Հոլլանտա և Դանիա եւս պատրաստ են։ Պելժիոյ բաժինը մի քանի աւուր աշխատութիւն կը խնդրէ տակաւին։ Իսկ բուն ֆրանսական ճիւղերն այս կողմէ ետ մնացած են քիչ մը։ Բամպակեղէնք, Բրդեղէնք և Մանկանց խաղալիկներն ամբողջ են։ Մետաքսեղէնք ետ մնացած են, որովհետեւ ցուցադիրք բացման աւուր և յաջորդ մի քանի աւուրց փոշիէն վախնալով՝ Նախամեծար դատած են սպասել մի քանի օր։ Պակասներ կան ուրիշ ֆրանսական բաժիններու մէջ եւս, Զէնքեր, Զգեստեղէնք, Զինուորական պիտոյք, Գըլխարկք, Ժապաւէնք, Կաշի, Մորթ, Ձկնորսութիւն, Որսորդութիւն, Քիմիական արտադրութիւնք, Անտառագործութիւն, Կառաշինութիւն, ևն։

Ենայի կամրջին առջեւ, Պ· Քառնօ գտաւ Թրոքատերոյի ցուցահանդիսից ներկայացուցիչները։ Գեղեցիկ ամփիթատրոնն որ Թրոքատերոյի Պալատէն մինչեւ Սէն գետը կ'իջնէ՝ գրեթէ ամբողջովին յատկացեալ է Պարտիզպանութեան վերաբերեալ ցոյցերու, որք շատ գեղեցիկ են։ Ֆրանսական պարտիզպանութիւնն իւր ձեւաշատութեամբք գերակշիռ է հոն· բայց ամեն երկրաց տունկերը, բանջարեղէններն ու ծաղիկներն ալ հոն ի ցոյց դրուած են ուրոյն պարտէզներու, տաղաւարներու և ջերմանոցներու մէջ։

Օրսէյի գետափին երկայնութեամբ փայտաշէն հիւղերու կրկին շարք մը կայ, որք երկու քիլոմէթրէ աւելի երկայնութիւն ունին, ֆրանսական եւ օտարազգի Երկրագործութեան յատկացեալ։

Ընվալիտի զինուորական անկելանոցին հարթավայրն ակնախտիղ տեսարան մը կ'ընծայէ։ Հնդկաչինական մեհեանք իրենց ամեն մոյթերուն վրայ պարզած են արձանագրութեան տախտակներ լաքայի փառ ի փառ կարմիր գոյնով, ըստ տեղային սովորութեան։

Գաղթային կեդրոնական պալատն յոյժ ընդարձակ շէնք մ'է, ուր գաղթաբերքերու շատ հաճելի հաւաքածոյ մը կ'երեւի, որ հասարակածային քաղցրաբոյր հաճելի մթնոլորտ մը կը ծաւալէ բոլոր սրահին մէջ։

Ճեզայիրեան Պալատան առջեւ, Ալժերիի (Ճեզայիր) կուսակալ Պ· Թիռման ողջունեց զՊ· Քառնօ, յոյս յայտնելով որ Նախագահը կը շրջի Ճեզայիրեան ցուցահանդէսն՝ 1878էն ի վեր ֆրանսացի գաղթականաց յառաջդիմութիւնները տեսնելու համար։ Պ· Քառնօ խոստացաւ։ Թիւրքօ զօրաց արաբական երաժշտութիւնը նուագեց, և ամբոխն աղաղակեց, «Կեցցէ՛ Հանրապետութիւն, Կեցցէ՛ Ալժէրի, Կեցցէ՛ Քառնօ»։ Նոյն ճիւղին պատկանող սեւամորթուհիք բնիկ ծաղկանց փունջեր մատուցին Նախագահին։ Գաղթային բաժիններէ շատն անպատրաստ են։

ՍՈՎ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԻՍԻՆ ՄԷՋ

Նախագահին մեկնելէն ետքը, մեծ ոգեւորութիւն տիրեց ի Շան տը Մառս։ Ճաշու ժամն հասնելով, ընդհանուր արշաւանք մ'եղաւ պանդոկներուն վրայ, որք անբաւական էին պարունակելու և կշտացնելու այս ահագին բազմութիւն։ Հետեւապէս շատեր առանց կերակուրի մնացին, և չոր բաներով շատացան։ Բայց քիչ ետքն հացն ալ պակսեցաւ։ Եւ մինչեւ որ գետին միւս կողմէն գործն իմացնելով պաշար հասաւ, Արուեստահանդէսին հացագործական ճիւղին պատկանող հացագործ մը, պատրաստ ալիւր ունենալով, անմիջապէս հաց շինեց։ «Եւ այս եղաւ միա՛կ հացագործը (Պուլանժէ) որ ծափահարեցաւ նոյն օր,» կ'ըսէ Թան։ Աւելի դէշ էր Արուեստահանդիսի շէնքին մէջ գտնուողներուն վիճակը. զի նոքա չէին ուզեր շէնքէն դուրս ելնելով, վերամուտին երեք ֆր· եւս վճարելու դատապարտուիլ. (Բացման օրը մուտքն էր երեք ֆր·) Ուստի, շէնքին մէջ գտնուած պաշարը շատ սուղ ծախուեցաւ, հացին լիպրան մէկ ֆր·ի ելաւ։ Խղճուկ փոքրիկ կտոր մը՝ երկու ֆրանք։ Փափկասուն տիկնայք կը շատանային դեռ չբացուած սնտուկներուն կամ արձանաց պատուանդաններուն վրայ ճաշելով։

Բացման օրը վճարեալ տոմսակով ներս մտան 111,295 անձինք։

Գիշերն՝ ընդհանուր խրախճանութիւնք, և աննման լուսավառութիւնք։ Էյֆէլեան աշտարակը մանաւանդ լուսեղէն սիւն մ'է, Թան կ'ըսէ թէ «աննկարագրելի» էր այս շքեղ երեւոյթ։

Քանի որ այնպէս է, վա՛ր ձգենք գրիչնիս։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Հռոմ, 7 մայիս.— Իբր 4,000 անձինք մասնակցեցան երէկ երեկոյ ի Միլան կազմակերպեալ ցոյցին։ Արմատական 15 ընկերութիւնք, իրենց առջեւ ունենալով նուագարան մը որ Մարսէյէզը կը հնչեցնէր, գնացին Ֆրանսական հիւպատոսարանին առջեւ։ Հիւպատոսն ընդունեց չորս պատուիրակներ, Քավալոթի երեսփոխանն և Սէքօլօ լրագրին խմբագրապետն, որոց ջերմապէս շնորհակալութիւն յայտնեց այս ֆրանսասէր ցոյցին համար։ Յետոյ պատշգամէն երեւցաւ բազմութեան։ Ցուցարարք ապա խնդակցական հեռագիր մ'ուղղեցին առ Պ· Թիռառ ի Փարիզ։

—Պերլին, 7 մայիս.— Կոմս Հէրպէրթ Պիսմարք ծանուցագիր մ'ուղղեց Զուիցերիոյ դաշնակցային խորհրդին՝ Վոլկէմութ ոստիկանապետին ձերբակալման վրայ։ Կոմսը կ'ըսէ թէ այս ձերբակալումն ապօրէն է, և Վոլկէմութ յանցանք չունէր։ Կը գանգատի բանտի մէջ անոր եղած վարմունքէն, և կ'ամբաստանէ զուիցերեան ոստիկանութիւնը թէ գերման ընկերվարականաց հետ համախորհուրդ թակարդ մը լարած են գերման ոստիկանապետին։ Կոմս Հէրպէրթ չըսեր թէ Գերմանիա ի՛նչ փոխարինութիւն պիտի պահանջէ, և ի՛նչպիսի վրէժխնդրական միջոցներ ի գործ պիտի դնէ։

—Պ· Մօռիս Ժօքայ, Ռուտոլֆ Իշխանի վրայ ճառելով Հունգարիոյ Գիտութեանց Ակադեմիային մէջ, ըսաւ

—) 60)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱ

ՖԷՐՆԱՆՏ

—Ուրեմն, տօքթո՛ր, ինչպէս որ միշտ կասկածած էի, Ֆէրնանտ հասարակ աղջիկ մը չէ, այլ ընդհակառակն ազնուական ընտանեաց զաւակ՝ Սէն-Տընի ծնած։ Ո՛հ, գէթ այս բանը գուշակած էի· անհնար էր որ այսքան կատարելագործութիւն, վայելչութիւն և փափկութիւն ունեցող կինը ռամիկ ըլլար։ Սիրեցեա՛լ Ֆէրնանտ։

—Բայց վայրկեա՛ն մը, խնդրեմ, պարոն հիւանդս, ըսաւ տօքթորը Մօռիսն ընդհատելով իր յափշտակութեանը մէջտեղ, վայրկեա՛ն մը· այժմ որ մարմնոյ բըժիշկն հոգւոյ բժիշկ եղած է, այժմ որ ո՛չ միայն ձեր բժիշկն եմ, այլ եւ խոստովանահայրը, պատասխանեցէ՛ք· յիրաւի՞ յիմարաբար կը սիրէք այդ կինը։

—Ո՛հ, լռութիւն, տօքթոր, լռութիւն, պատասխանեց Մօռիս վշտագին երկիւղի զգացումով մը։ Աստուա՛ծ իմ, Քլօթիլտ այնքա՛ն բարի է, այնքա՛ն կատարեալ, այնքա՛ն հրեշտակային։

—Որ կը հիանաք իր վրայ, այնպէս չէ՞, այլ Ֆէրնանտը կը սիրէք։

—Ի՛նչ ընեմ, տօքթո՛ր· ակամայ, անդիմադրելի զգացում մը տիրած է ամբողջ անձիս, որ կ'այրէ, կը լափէ զիս։ Ուզեցի մաքառիլ անոր դէմ։ Այլ պարտուեցայ անկից, և քիչ մնաց մեռնէի, երբ դուք եկաք, կամ լաւ եւս ինք եկաւ։ Այն ատեն, ո՛հ չեմ կրնար բացատրել ձեզ թէ ինչ անցաւ ներսիդիս· զինքը տեսնելով, զգացի թէ նորէն աշխարհ կուգամ· թուեցաւ ինձ թէ օդն, արեգակը, կեանքն, ամէն ինչ որ հեռացած էր ինձմէ, ինձ կը վերադառնար, և նոյն իսկ այս վայրկենիս՝ սա գաղափարը թէ այս տան մէջ է Ֆէրնանտ, թէ պիտի գայ ու պիտի տեսնեմ զինքն, այդ գաղափար կը պատէ զիս անհուն ցնծութեամբ, երկնային երանութեամբ մը։ Մտիկ ըրէ՛ք, տօքթոր, այժմ քաջ գիտէք, եթէ ըսէի գուցէ չհաւատայիք, բայց տեսաք որ կեանքս վտանգուած էր· ուրեմն, այս տան մէջ խաղաղութեան և միութեան պաշտօնեայ մը եղի՛ք։

—Այո՛, անտարակոյս կը փափագիք որ վար դնեմ զէնքը։

—Եթէ հնար է, պատշաճութիւններն յարգելով։

—Այդ բանին համար ձեռքերնուս եկածը կ'ընենք։ Կ'ըմբռնեմ, խառնակեցիկ սովորոյթք նորութեանց կարգն են, և երբ մէկը ձեր տարիքն ունի, երբ ձեզ նման ընկերական մարդ է, ամեն նորութեանց կը հետեւի։ Գործն իր տեղը կ'առնէ, բայց պատշաճութիւնք կը յարգուին։

—Լուրջ բաները մի՛ ծաղրէք, տօքթոր։

—Սիրելի հիւանդս, միթէ ի՞մս է յանցանքը, եթէ ծաղրելի բաները լուրջ կը դառնան եւ լուրջ բաները ծաղրելի։ Ապրինք, էական կէտն այս է, յետոյ քաջառողջ ապրինք, եւ յետոյ երջանիկ ապրինք, եթէ հնար է։

—Բայց ապրինք, երջանիկ ըլլանք առանց այլոց դժբաղդութիւն պատճառելու, առանց Քլօթիլտը լացնելու· վախնամ որ շատ դժուարին ըլլայ հաշտեցնել այս ամենը։

—Նախ ձեր հիւանդութենէն բժշկուեցէք· յետոյ պիտի ջանամ ձեր սէրէն բժշկել զձեզ։

—Ինչպէ՞ս։

—Տօքթոր Սանկրատոյի նման, պարզապէս արիւն առնելով եւ տաք ջրով։

—Բայց ես բժշկուիլ չեմ ուզեր, գոչեց Մօռիս։

—Իբր թէ այդ բանը ձեզմէ կախում ունենար, ըսաւ տօքթորը· բայց լռութի՛ւն, մէկը կուգայ, Ֆէրնանտն ըլլալու է։

—Ո՛չ, ըսաւ Մօռիս, անոր քալուածքը չէ։

Տիկին տը Նէօյեին էր, երկու երիտասարդներն ալ ետեւէն։

Անոնց ետեւէն, մինչ իրենք կը նստէին, ներս մտան տիկին տը Պառթէլ, Ֆէրնանտ, Քլօթիլտ, եւ Պ· տը Մօնժիռու։ Աթոռներու եւ թիկնաթոռներու շարժում մը տեղի ունեցաւ, եւ վայրկեան մը վերջը, իւրաքանչիւր ոք նստած էր։

Մօռիս՝ այն մտատանջ կացութեան մէջ յոր կը գտնուէր բնականաբար, տեսած էր վերոյիշեալ անձանց՝ տիկին տը Նէօյեին սկսեալ մինչեւ Պ· տը Մօնժիռուի՝ յաջորդաբար ներս մտնելը, ջանալով անոնց դիմաց վրայ կարդալ զանոնք յուզող զգացումները։ Մտահոգութիւն սեպենք կամ իրականութիւն, թուեցաւ նմա թէ բոլոր այդ դիմաց արտայայտութիւնք փոխուած էին նախաճաշէն ի վեր։ Պատճառն այն է որ, օրուան մէջ, իւրաքանչիւր անձի համար կարեւոր դէպք մը պատահած էր։ Քլօթիլտ՝ Ֆէրնանտի և տիկին տը Վիլֆօռի պատմութիւնը լսած էր· այդ երկու պատմութիւնք իրեն համար մեծ դաս մը եղած էին։ Տիկին տը Պառթէլի մտքին մէջ, հակառակ Պ· տը Մօնժիռուի ուրացման, կասկած արթնցած էր թէ կոմսը կը ճանչնար զՖէրնանտ, և այս կասկածը ներքնապէս իր սիրտը կը կրծէր։ Ֆէրնանտ իմացած էր թէ Մօռիս, պարոն տը Պառթէլ անունը կրելով հանդերձ, տը Մօնժիռու կոմսին որդին էր, և այն սոսկալի գաղափարը թէ ինք՝ հօրն ու զաւկին միանգամայն հոմանուհին եղած էր, կը յուզուէր իր հոգւոյն մէջ։ Վերջապէս, տիկին տը Նէօյեի իմացած էր թէ Ֆէրնանտ պարզապէս Ֆէրնանտ կը կոչուէր և թէ Պ· Տիւքռօրէյ անուն մէկը գոյութիւն չունէր։ Եւ որ աւելին է, գուշակած էր տիկին տը Պառթէլի նախանձն և Պ· տը Մօնժիռուի սէրը։ Երկու երիտասարդք միայն գրեթէ նոյնն էին ինչ որ թողած էր զանոնք Մօռիս· բայց իր ի՛նչ փոյթն էր թէ ի՛նչ կը խորհէին երկու երիտասարդք, զորս իբր անձնուէր բարեկամներ կը նկատէր։ Ուստի առանց պատճառի չէր որ Մօռիս մեծ փոփոխութիւն մը կը նշմարէր դիմաց վրայ։

Արդարեւ, իւրաքանչիւր ոք իր դէմքին վրայ կը կրէր իր միտքը կամ սիրտը խռովող յուզմանց հետքը։ Կոմսը չէր կրնար իր վրդովումը զսպել պառոնուհւոյն կասկածանացը մասին, որք բոլորովին փարատած չէին։ Պառոնուհին ի զուր կը ջանար աքօղել իր նախանձը, եւ կը հառաչէր՝ ջանալով ժպտիլ։ Քլօթիլտ, որ Ֆէրնանտի խօսքերէն լուսաբանուած էր Ֆալիէնի նպատակին եւ իւր իսկ սրտին վիճակին վրայ, չէր համարձակեր ո՛չ մէկուն երեսը նայիլ։ Ֆէրնանտ՝ դժգոյն, անկենդան, եւ անքթիթ աչօք կը թուէր զոհ մը զոր հոն բերած էին անխուսափելի տանջանքի մը ենթարկելու համար։ Վերջապէս, տիկին տը Նէօյեի, յաղթական նայուածքով, շրթներն արհամարհանքէն դէպ ի վեր կծկուած և ռնգունքը քամահանքէն ուռուցիկ, կը նմանէր չար ոգւոյ մը որ կը սաւառնէր անդ համախմբեալ անձանց վրայ որոց կը տիրապետէր։

Ի սկզբան, ներկայից մուտքը նպաստաւոր փոփոխութիւն մը առաջ բերած էր· զիրար ողջունած, համախմբուած եւ նստած էին փոխանակելով կանխաւ պատրաստեալ այն քաղաքավարական խօսքերէն որք սրահներու ընթացիկ դրամն են, այլ շատ չանցած իւրաքանչիւր ոք իր շահերովն զբաղելով, հանդիսաւոր լռութիւն մը տիրած էր։

Լռութեան այդ վայրկենին էր որ Մօռիս, մտատանջութեամբ, աչքը սեւեռած էր իր անկողինը շրջապատող անձանց վըրայ։ Այս քննութեան արդիւնքն այնքան սաստիկ եղաւ, որ բժշկին ականջն ի վար ըսաւ ցած ձայնիւ։

—Աստուա՛ծ իմ, ի՞նչ տեղի ունեցաւ, տօքթոր։

Բժիշկը մեծ փափագ ունէր երիտասարդն ապահովելու, սակայն ինքն իսկ զգաց թէ նոր, անծանօթ, սպառնալից բան մը դառնար օդին մէջ։

Ներկայք սա կարգով նստած էին· Ֆալիէն՝ Ֆէրնանտի քով, Լէօն՝ Քլօթիլտի քով։ Տիկին տը Պառթէլ, որ որոշած էր վայրկեան մը ազատ չթողուլ կոմսն, իր քով բազմեցուցած էր զնա· տիկին տը Նէօյեի միայն մէկ կողմ քաշուած էր, իբր թէ միւսները բնազդմամբ կը հասկնային թէ ինք բացառութիւն մըն էր բնութեան եւ ընկերութեան մէջ· ուրեմն կրնար խղճի հանդարտութեամբ իր թոյնը թափել, առանց ո՛չ մէկէն խանգարուելու մտաւորական տարրալուծութեան այս գործողութեանը մէջ։

—Տեսէ՛ք, կ'ըսէր մեկուսի, ատելութեան ժպիտովն որ ո՛չ նուազ ահաբեկած էր զՄօռիս քան միւս անձանց այլայլեալ դէմքերը, տեսէք թէ հոս գտնուող անձանց մին պիտի զբաղի՞ ինձմով, պիտի հաճի՞ խօսք մը ուղղել ինձ, մինչեւ իսկ քաղաքավարութիւն մը ընելու բարութիւնը պիտի ունենա՞յ։ Պ· Լէօն՝ Քլօթիլտով զբաղած է. ներելի է այս, վասն զի իր տանը մէջ ենք, և թերեւս երիտասարդն անոր ամուսնոյն յքումէն օգուտ կը քաղէ սիրաբանելու համար։ Գէշ չըլլար, և հետաքրքրական իսկ, եթէ փոքրիկ ազգականուհիս փոխարէնն հատուցանէ ամուսնոյն։

(Շարունակելի)

Թէ դաշնաժառանգը զինուորական փառաց կը տենչար, և համոզուած էր թէ պատերազմն անխուսափելի է. ուստի ըստ կարի շուտ կ'ուզէր տեսնել պատերազմը։ «Ճակատամարտի դաշտի մը վրայ կ'ուզեմ մեռնիլ» կը բացագանչէր շատ անգամ, տեսնելով թէ իւր պատերազմաշունչ հակումներ գոհացում չէին ստանար։ Քանի որ իրմէ խոյս կուտար այս զինուորական համբաւ, յուսահատութեան մէջ կ'իյնար, և այսպէս օր մ'ալ ինքնասպան լինելով ինքզինք ողջակէզ մատոյց աշխարհի խաղաղութեան։ Այս է Պ. Ժաքայի բացատրութիւնն, որուն շատ հաւատ չընծայուիր. զի ո՞ւր է ծանօթ արկածներուն բացատրութիւնն, յորս պատերազմիկ տենչն ուրիշ տենչերու հետ կը խառնուի բոլորովին։

—Պապն Օրտինէ փիանօ պատուանշանին մեծ ժապաւէնը տուած լինելով Հալէպի կուսակալին, Օսէրվաթօրէ Ռոմանօ վատիկանեան թերթը կը հրատարակէ այս պատուանշանին յարակից հրովարտակն, յորում Պապը կ'ըսէ թէ Հալէպի կուսակալին կուտայ սոյն պատուանշանը՝ նկատելով թէ Ն. Վսեմութիւն մասնաւոր հոգածութիւն մը ցոյց կուտայ պաշտպանելու կաթոլիկ ժողովուրդն և միսիոնարները։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ Մաքրը-գիւղի եկեղեցւոյն մէջ օծեց Խաչելութեան գեղեցիկ պատկեր մը, զոր նուիրած է Զայեան Վսեմ. Իլիաս էֆէնտի։

Ն. Ամենապատուութիւն այս առթիւ քարոզ խօսեցաւ ի ներկայութեան խուռն բազմութեան։

Յետ աւարտման եկեղեցական արարողութեանց, Վսեմ. Իլիաս էֆէնտի սեղան մը տուաւ ի պատիւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

Ամեն. Խրիմեան Սրբազան երէկ առաւօտ հանդիսաւոր պատարագ մատոյց Գասըմ փաշայի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյն մէջ, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան, և քահանայ ձեռնադրեց Սեբաստացի տիրացու Աւետիս Մնջիկեանը որ կոչուեցաւ Տէր Մկրտիչ։

Նորընծայ քահանային կնքահայր եղած էր Սեբաստացի Մըրեան Յարութիւն աղան որ հոգաց այս առթիւ եղած բոլոր ծախքը։

Գում-Գափուի Պէզճեան Մայր-վարժարանը կեդրոնական վարժարանի վերածելու և Նէսիկ-փաշայի, Գում-գափուի Դուրսի և Եէնի-գափուի վարժարանները Մայր-վարժարանին միացնելու պաշտօն ունեցող Յանձնախումբը չորեքշաբթի առաւօտ նիստ ըրաւ ի Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և հետեւեալ կերպով կազմեց իւր դիւանը.

Յակոբ էֆ. Պօշնաքեան Ա. Ատենապետ, Մաքսուտ էֆ. Հաբէնց Բ. Ատենապետ, Եղիազար էֆ. Մէլիքեան Ա. Ատենադպիր և Գրիգոր էֆ. Ալեանաքեան Բ. Ատենադպիր։

Յանձնախումբն իւր այդ նստին մէջ յետ երկար խորհրդակցութեան՝ որոշեց քննել նախ Մայր-վարժարանի ստացուածին վիճակը և վարժարանին պիւտճէն։

* * *

Ազնուաշուք Յովհ. Թիրեաքեան էֆ. Թէպէտ ներկայ էր այս նստին, բայց հրաժարեցաւ Յանձնաժողովոյ անդամակցութենէն, դիտել տալով թէ իբրեւ Ուսումնական խորհրդոյ ատենապետ՝ պատշաճ չէ որ ինք անդամակցի, սակայն խոստացաւ օժանդակել ըստ կարելւոյն։

Փորձի մէջ կը կարդանք.

Էջմիածնի նորոգութեանց ի նպաստ հանգանակեալ քանի մը հարիւր րուպլիի գումար մ'ալ ղրկուեցաւ այս շաբթու, ի ձեռն Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքի Երուսաղէմայ։

—Կը լսենք թէ Հռոմէական ազգայնոց Պատրիարքարանն այս օրերս Մշոյ մէջ եկեղեցւոյ և վարժարանի մը շինութիւնն սկսել կուտայ։

Մաքրը-գիւղի Թաղ. Խորհուրդը կրկնած է իւր հրաժարականը, զոր Քաղաքական Ժողովը մերժած էր։

Բագուէն մեր թղթակիցը մեզ գրում է. «Ամսիս 18ին կատարվեց բագուեցի շամախեցի հարուստ Գէորգ Լալայեանցի թաղումը։ Հանգուցեալի միակ ժառանգը, իր հօր կտակական՝ զանազան հիմնարկութիւններին նուիրել է 15,000 ր. հետեւեալ կերպով. Էջմիածնի տաճարի վերաշինութեան 1000 ր., Գէորգեան ճեմարանին 2000 ր., որով այն տեղ պիտի պահեն մի որդեգիր, Երուսաղէմի պարտքի հատուցման համար 600 ր., Բագուի ծխական դպրոցին նոր շինութեան՝ 4,500 ր., Բագուի ծխական դպրոցին 200 ր., Բագուի աղքատանոցին 2,400 ր., Շամախու դպրոցին 2,400 ր., Բագուի ռուսաց բարեգործական ընկերութեան 300 ր., Բագուի ռուսաց նոր շինվող տաճարին 300 ր., Բագուի հինգ քահանաներից իւրաքանչիւրին հարիւրական րուբլի, տիրացուներին 100 ր. Մնացած գումարը մեզ համար մնաց անյայտ։» (Մշակ)

Բերայէն կը գրեն մեզ.

«Ծանուցուեցաւ լրագիր որ Զատկի առթիւ աղքատաց նուիրուած ձեռք մը հագուստ անգամ յիշատակեց. այլ դեռ չը հրատարակուեցաւ թէ այդ միեւնոյն առթիւ 193 ձեռք հագուստ նուիրուած է Բերայի ազգային վարժարանաց աղքատիկ երկսեռ ուսանողներուն, 54 ձեռք աղջկանց եւ 139 ձեռք մանչերուն, որոնք նորոգուեցան յոտից ցգլուխ։ Նախաձեռնութեան պատիւը կը վերաբերի «Աղքատախնամ Օժանդակ Ընկերութեան» գործավարութեան անդամուհեաց, Տիկնայք Մաննիկ Տավուտեան եւ Եղիզա Տ. Յարութիւնեան եւ Օր. Մարի Միքէնտիսեանի, եւ մանաւանդ իրենց անխոնջ եւ ազգասէր ատենապետուհի Տիկին Աննա Խաչեանի։ Հագուստներուն ծախուց մէկ մասը հոգացուած է ի նպաստ մեր թաղին չքաւոր ուսանողաց բացուած ամսական բաժանորդութեան յաւելուածովն, և մնացեալն ալ գանձուած է հետեւեալ բարեսէր անձերէն.

Տիկնայք՝ Նէկտար Գազազեան 160 ղրշ. Երանուհի Ցակրեան 108. Փարիս Նուրեան 108. Աննա Խաչեան 100. Նէկտար Զանդ 60. Թագուհի Հալաճեան 60. Օր. Սոփիա Հաճեան 60. Տիկնայք՝ Տիրուհի Ցակրեան 50. Երմոնէ Փարակէօզեան 50. Ցուսանինէ Տիլչէրեան 50. Մարգար էֆ. Ունճեան 50. Տիկնայք՝ Երանուհի Կիւմիւշկերտան 40. Տիրուհի Մամիկոնեան 40. Մաքրիկ Սիմոնօֆ 40. Ագաթան էֆ. Թաշթալըրուն 40. Տիկնայք՝ Մաննիկ Տավուտեան 30. Եղիզա Տ. Յարութիւննեան 30. Երմոնէ Եղիազարեան 20. Շահազզեան 20. Երանուհի Նէվրուզ 20. Սանդուխտ Երամեան 20. Մաքրուհի Միրասեէտ 20. Պէտրիս Ինճէեան 10. Գումար 1186 ղրշ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Կէլիպօլուի ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Գըրգքիլիսէի ընդհանուր դատախազի օգնական Խալիտ պէյ։

Գըրգքիլիսէի ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Կէլիպօլուի ընդհանուր դատախազի օգնական Յովհաննէս էֆէնտի։

Կէլիպօլուի գաւառին թղթակցութեանց տնօրէն անուանուեցաւ Լաթաքիոյ թղթակցութեանց տնօրէն Հագգը պէյ, և նմա յաջորդեց Կէլիպօլուի թղթակցութեանց տնօրէն Ձէհնի պէյ։

— —

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Ելմտական նախարարութեան խորհրդական Նազիֆ էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Եանեայի կուսակալ Ահմէտ Եյուպ փաշայի աղջկան։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ գերմանական դեսպանատան զինուորական կցորդ Պ. Տօզանյի։

— —

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշա եւ Բրէնս Հալիմ փաշա նախընթաց իրիկուն կայս. պալատ երթալով իֆթարն անդ ըրին և այս առթիւ արժանացան Վեհ. Սուլթանի մեծարանաց։

Գերմանական դեսպան Պ. տը Րատովիչ իւր առաջին թարգմանին հետ նոյն իրիկունը կայս. պալատ երթալով անդ ճաշեց և այս առթիւ արժանացաւ Վեհ. Սուլթանի մեծարանաց։

— —

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ֆրանսական դեսպան Մոնդեպէլլօ կոմսը շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

Մոնդեպէլլօ կոմսը Բ. Դռնէն ելնելով պարսկական դեսպանատունը գնաց և այցելութիւն տուաւ Միրզա Մոհսին խանի։

— —

Պ. ՆԵԼԻՏՈՖ Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Այն ունկնդրութեան միջոցին զոր ուրբաթ աւուր Սելամլըքէն յետոյ Վեհ. Սուլթանը շնորհեց ռուսական դեսպանին, Պ. Նելիտօֆ Ն. Կ. Վեհափառութեան մատոյց թանկագին ծխատուփ մը զոր Սերկիոս և Պաւել Մեծ-Դուքսերը ղրկած են առ Վեհ. Սուլթանն, ի յիշատակ իրենց այցելութեան ի Պոլիս։ Այդ ծխատուփ ձոյլ ոսկիէ է և վրան կը կրէ կայսերական Թուղրան, ծաղկեփունջ մը և Մեծ-Դուքսերու անուանց սկզբնատառերը, ծանրագին քարերով պատրաստուած։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

1888-89 տարւոյ մէջ Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան հասոյթից գումարը 2,009,388 ոսկւոյ կը հասնի, այսինքն նախորդ տարեշրջանի հասոյթներէն 142,033 ոսկի աւելի։

— —

ԵԱՄՊՕԼՈՒ-ՊՈՒՐԿԱԶԻ ԳԻԾԸ

Եամպօլու-Պուրկազի երկաթուղւոյ շինութեան սկզբնաւորութիւնը կը կատարուի այսօր ի Պուրկազ, մեծ հանդիսիւ, ի ներկայութեան Ֆէրտինանտ իշխանին և Պուլկարիոյ պաշտօնական անձանց։ Այս առթիւ փառաւոր կոչունք մը պիտի տրուի։ Մայրաքաղաքիս պուլկարական գործակատար Տր. Վուլքովիչ եւս Պուրկազ կը գտնուի, հանդիսին ներկայ գտնուելու համար։

— —

ԲԱԹՄԱՆԹԻ ՏՈՒՐՔԸ

Ելմտական նախարարութիւնը շրջաբերական մը ուղղելով ամեն կողմ, հետեւեալ բացատրութիւնները տուած է Բաթմանթի օրինաց նկատմամբ։

Ըստ այդ շրջաբերականի, վաճառական պիտի համարուին անոնք որք զինուորական պիտոյք կը հայթայթեն եւ կամ ոչխարաց մեծաքանակ առեւտրով կզբաղին։ Սոքա, ըստ այնմ պիտի վճարեն Բաթմանթի տուրքը։

Սեղանաւոր պիտի համարուին անոնք որք դրամական գործառնութեամբ կ'զբաղին. իսկ վաճառական՝ անոնք որք մանիֆաթուրայի, բուրդի, իւղի եւ այլ ապրանքներու առեւտրով կ'զբաղին առանձինն կամ հաւաքաբար։ Այդ կարգերու պատկանող իւրաքանչիւր սեղանաւոր կամ վաճառական յայտագիր մը պիտի ներկայացնէ ծանուցանելով թէ այդ երկու կարգերէն որո՛ւն կը պատկանի։ Այս յայտագիր առանց որ եւ է կողմէ վաւերացուելու պիտի ներկայացուի և վճարելի տուրքն ըստ այնմ պիտի որոշուի։

Վաճառականէ մ' կամ սեղանաւորէ մը կրկին անգամ տուրք չպիտի առնուի մինչեւ որ իրեն յատուկ գործէն զատ ուրիշ գործի մը չձեռնարկէ։

Արհեստաւորներէ եւս իրենց խանութի վարձքին տարեկան գումարին 3 %ը իբրեւ Բաթմանթի տուրք պիտի գանձուի առանց ի նկատի առնելու նոցա դրամագլուխն։ Արհեստաւոր մը վաճառական պիտի համարուի և ըստ այնմ Բաթմանթի տուրք պիտի վճարէ եթէ իւր ի գործ դրած արհեստը բաւական ընդարձակ և կարեւոր լինի։ Ճամբորդներ փոխադրող ձիապաններէ և ջորեպաններէ եւս Բաթմանթի տուրքը պիտի գանձուի իւրաքանչիւր անասնոյ ենթադրեալ տարեկան վարձու գումարին 3% համեմատութեամբ։ Փարահանք բանեցնողներն, և կիր, աղիւս ու կղմինտր պատրաստողք կամ վաճառողք իրենց գործառնութեանց աստիճանին համաձայն կամ իբրեւ արհեստաւոր և կամ իբրեւ վաճառական պիտի նկատուին և ըստ այնմ պիտի վճարեն բաթմանթի տուրքը։

— —

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Ներքին գործոց նախարարութիւնը հրահանգ ուղղելով ամեն կողմ ծանոյց թէ ոչ-իսլամ հասարակութեանց հոգեւոր պետերը պարտին մինչեւ ութ օր մարդահամարի պաշտօնէից տեղեկագրել իրենց կատարած ամուսնութիւններն և թէ ոչ-իսլամ հասարակութեանց պետերն ամեն տեղ պարտին իւրաքանչիւր ամսոյ վերջը մարդահամարի պաշտօնէից տեղեկագրել մարդահամարի արձանագրութեանց վերաբերեալ դէպքերը։ Շրջաբերականը կը յաւէ թէ իմամները, մուխթարներն ու հոգեւոր պետերն ինչպէս որ ծննդոց, ամուսնութեանց ու բնակութեան փոխադրութեան յատուկ ծանուցագրոյ հասոյթէն, ըստ օրինի, բաժին մը կ'առնուն, նոյնպէս այդ առթիւ պատահած օրինազանցութեանց և յետաձգմանց համար եւս պատասխանատու պիտի ճանչցուին և ըստ յատուկ օրինաց տասը ղրուշ տուգանք պիտի վճարեն։ Շրջաբերականն ի վերջոյ կը ծանուցանէ թէ ոչ-իսլամ հասարակութեանց պետերն եւս եթէ վերոգրեալ պարագայից մէջ թերանան օրինաց տրամադրութիւնն իրենց նկատմամբ ի գործ պիտի դրուի, ինչպէս կը լինի իսլամաց մուխթարներուն, որովհետեւ ոչ իսլամաց ամուսնութիւնները կրօնաւորք կը կատարեն եւ բնականաբար մուխթարք պատասխանատու չեն կրնար ճանչցուիլ։

— —

ՊԱՊԱԿԱՆ ՆՈՒԻՐԱԿՆ

Ռուսճուգէն կը գրեն թէ Կ. Պոլսոյ պապական նուիրակ Տ. Պօնէթի անցեալ չորեքշաբթի անդ հասեր է ընկերակցութեամբ մի քանի եկեղեցականաց։ Տեղւոյն ֆրանսական հիւպատոսը ժամանակին իմաց տուած ըլլալով տեղական իշխանութեան, պապական նուիրակը նաւամատոյցին դիմաւորեր են զինուորք և ոստիկանք որք մինչեւ լատինաց եկեղեցին առաջնորդեր են զնա։ Յաջորդ օրը Տ. Պօնէթի Մակարա գնացեր է ուսկից վերադարձեր է ուրբաթ իրիկուն։ Կիրակէ օրը եկեղեցական արարողութեան նախագահեր է ի Ռուսճուգ և յետոյ ներկայ գտնուեր է ֆրանսական հիւպատոսին կողմէ ի պատիւ իրեն տրուած սեղանին։

Պապական նուիրակը Ռուսճուգ գտնուած միջոցին յորդոր կարդացեր է տեղւոյն լատին ժողովրդեան՝ նորոգել կաթոլիկ գերեզմանատունը որուն շրջապատը աւերակ վիճակի մէջ է. Ժողովուրդը խոստացեր է ձեռնարկել նորոգութեանց որք պիտի սկսին ի մօտոյ։

— —

ՍԱՐԸՆԱՐԻ ՈՃՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս արդէն ծանուցեցաւ, Սարընարի ոճրագործութեան հեղինակաց հարցաքննութիւնը աւարտած էին։ Արդ, այդ ոճրագործք, որք հինգ հոգի են, ի մօտոյ պիտի դատուին Եղեռնադատ ատեանին առջեւ։

— —

ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ

Երէկ գիշեր ժամ 3½ին ի Պոլիս Սոֆըլար թաղն հրդեհ ծագելով փայտաշէն տուն մը և ախոռ մը այրեցան։

— —

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Առեւտրական լրագրէն քաղուած)

Այս շաբթուան գործառնութեանց մէջ նշանակութեան արժանի բան մը չկայ, և առեւտուրք նախորդ շաբթէն աւելի բանուկ չեղան։ 25,000 գրիւ կակաւ ցորեն հասաւ որուն 20,000ը վաճառեցաւ և տարբերութիւնը՝ 5000 գրիւ, աւելնալով պատրաստին վրայ, 33,000 գրիւի բարձրացուց զայն։ Կիրքա և ազիմա ցորեններէն նախորդ շաբթուան չափ կարեւոր քանակութեամբ չհասան. հազիւ 14,000 գրիւ հասան, որք սպառեցան շաբաթական վաճառումներով։ Ուստի պատրաստի պակասութիւն կայ միշտ։ Արտածելի նիւթոց վրայ եւս բանուկ գործեր չեն ըլլար։ Թիֆթիկի վրայ բնաւ գործ չեղաւ։ Ընդհակառակն, ափիոնի վաճառմունք հասան՝ 40 սնտուկ Գարահիսար, 120 ղրուշէն, 4 սնտուկ Կէյվէ՝ 117½ ղրուշէն, և 8 սնտուկ Պալըքէսիր՝ 137½ ղրուշ։ Սակայն այս շաբթու բաղդատաբար բանուկ վիճակ մ'ունէին կապերտի առեւտուրք։ Հազար կտորի չափ, զանազան արտադրութեամբք և տեսակով, վաճառուեցան շուրջ 3000 օսմ. ոսկւոյ։ Պատրաստ շատ կայ, մանաւանդ Ֆէրաղան տեսակէն։

Գալով գաղթաբերքերուն, մի քանի շաբաթէ հետէ անոնց գները բարձրանալէ յետոյ, այժմ կ'սկսին իյնալ։ Թրիէսթէի շաքարը որ ցարդ 165 ղրուշ էր, այժմ 154էն 157 է։ Շաբաթական վաճառմունք կը հասնին 2000 պարկ Թրիէսթէի շաքար, որմէ պատրաստ կայ այժմ մեր հրապարակին վրայ 7000 պարկ։ Ընդհակառակն, ռուսական շաքարին վրայ, որմէ գրեթէ բնաւ պատրաստ չկայ, գործ չեղաւ շաբթուս մէջ, մինչդեռ հոլանտական շաքարի վաճառմունք կը հասնին 200 պարկի։

300 պարկ խահուէ հասաւ շաբթուս մէջ, և վաճառեցաւ 500 պարկ, 12½էն 14 օսմ. ոսկւոյ, ըստ տեսակին։ Անգլիական բրինձի գները թեթեւ բարձրացում մը ունեցան. վաճառմանց գումարը կը հասնի 1000 պարկի և պատրաստի քանակութիւնն է 5000 պարկ։ Շաբթուս վաճառուեցաւ 20,000 սնտուկ քարիւղ, նախորդ շաբթուան պայմաններով։

—Անգլիոյ բարձրագոյն ատենին որոշմամբ՝ Թիճարէթի և Լիման Օտասըի մէջ բազմաթիւ անգլիացի օգնական դատաւորք յետ այսորիկ տարեկան 50 անգլ. ոսկի պատուագին պիտի ստանան։ Այդ դատաւորք մէկ տարւոյ համար պիտի ընտրուին և հաւանաբար անոնց թիւը երկու պիտի ըլլայ։ Դատի տէրերը, հիւպատոսական ծախքերը վճարելու համար, յաւելեալ տուրք մը պիտի վճարեն որուն միջոցաւ պիտի հոգացուի օգնական դատաւորաց թոշակը։ Այսու հանդերձ, այս վերջինք պիտի կրնան հրաժարիլ այդ տուրքն առնել, երբ դատի տէրերն աղքատ են։

Անատոլուի երկաթուղեաց տնօրէն Պ. Օթօ Բիւրման Պէրլին ուղեւորեցաւ։

—Օսմ. Հանրային պարտուց վարչութեան դեր-տնօրէն Պ. Ժիւօն մեռաւ շաբաթ առաւօտ։

—Վճռաբեկ ատենի անդամներէն Իպրահիմ պէյ, որ դատական քննիչի պաշտօնով [illegible] գաւառները կը շրջի, Բաղչէ ժամանելով տեղւոյն դատարանաց և բանտերուն քննութեան ձեռնարկեր է։

—Մանաստըրէն կը գրեն առ Թարիք թէ աւազակութիւնք բոլորովին անհետացած են և թէ նահանգին ամեն կողմը կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ։ Առ այս մեծապէս նպաստած են կուսակալ Րիֆաթ փաշայի ի նորոյ կազմակերպած պատուակալ ոստիկանութիւնը։ Նոյն նամակի մէջ կ'ըսուի թէ տեղւոյն թաղապետութեան նախագահ Սաադէ պէյ 93000 ղրուշի գումար մը իւրացուցած է։

—Տիարպէքիրի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ նախընթաց երկուշաբթի նահանգին մէջ երկրաշարժի ցնցում մը տեղի ունեցեր է առանց որ և է վնաս պատճառելու։

—Հաքիքաթի ուղղեալ նամակ մը կը գովէ քրիստոնէից ոմանց այն ազնուութիւնն, որով Ռամազանի առթիւ շոգենաւերու և թրամվէյներու մէջ կ'զգուշանան ծխելէ իրենց իսլամ հայրենակցաց քով։ Սակայն, կը յաւէ նամակագիրն, այս վերջինք կը բողոքեն այն քրիստոնէից դէմ որք ծոմապահութեան օրերն առանց նկատողութեան առնլու անտարբերութեամբ կը ծխեն իսլամաց քով։

—Պէլկրատի օսմ. դեսպանատան երրորդ քարտուղար Ֆէրիտուն պէյ նախընթաց օր մայրաքաղաքս ժամանեց արձակուրդով։

—Նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշայի որդին Մէհմէտ Ալի փաշա Վիեննա ուղեւորեցաւ։

—Սիւլէյմանիյէ գաւառին նախորդ կառավարիչ Ալիմ փաշա, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, նախընթաց օր մեռաւ։

—Պէնկազիի կառավարիչ Ֆէրիդ Հաճի Րաշիտ փաշա Պէնկազի ժամանելով իւր պաշտօնի գլուխն անցեր է։

—Ինը չարագործներ նախընթաց օր հեռաւոր վայրեր աքսորուեցան ոստիկանութեան միջոցաւ։

—Պէրութի Մէքթուպճի Ֆիքրի պէյ երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց արձակուրդով։

—Տպագրական Տեսչութեան որոշմամբ Յունաստանի մէջ հրատարակեալ բոլոր լրագրոց մայիս 6ի և 7ի թիւերուն ի Թուրքիա մուտքն արգիլուած է։

—Անցեալները Պիթլիսի լրագրէն առնելով տարօրինա՛կ դէպք մը պատմեցինք թէ ճամբորդ մը Վանայ ծովուն եզերքը ոտքերը լուացած պահուն տարածուն կենդանի մը ոտքին պլլուած և զինքը ծովը քաշել ուզած էր, թէ ընկերները զինքն ազատելու աշխատելով վերջապէս կրակ վառած էին և թէ անասունը կրակի տաքութենէն մարդուն հետ վեր նետուած և ծովուն մէջ անյայտ եղած էր։

Նոյն թերթն իւր յաջորդ մէկ թուոյն մէջ կ'ըսէ թէ տեղւոյն չէյխերէն մին գիտական խուզարկութիւն մը կատարելով, կենդանաբանութեան մէջ այդ տեսակ անասուն մը գտած է որ բոլորակ ձեւ մը ունի և Գէրէ (՛) կը կոչուի։ Այս կենդանին, որ ծովերուն մէջ կը գտնուի և տարօրինակ ոյժ մ'ունի, ծովային կենդանիներ կը հալածէ և կ'ուտէ եղեր։ Այս կենդանին, զոր անկարելի է հատու գործիքով կտրել և միայն կրակի չդիմանար, երբեմն շոգենաւերու վրայ եւս կը յարձակի, սակայն շոգենաւերու կրակէն խոյս կուտայ եղեր։ Վանայ ծովուն մէջ գտնուածը փոքր տեսակն է. որովհետեւ մեծ ովկիանոսներու մէջ աւելի խոշորները կը գտնուին եղեր։

—Կանաչ պտուղներու, մանաւանդ սալորի չափազանց գործածութենէն շատեր, գլխաւորաբար տղայք, թանչքէ կը բռնուին այս օրերս, ուստի տեղական թերթ մը Թաղապետական իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այդ կարգի պտղոց վաճառման մասին։

—Սելանիկի նահանգին վարչական ժողովոյն որոշմամբ՝ Տրամայի հանրային օգտի սնտուկէն 65,302 ղրուշ բաշխուեր է այդ գաւառակի մի քանի գիւղօրէից բնակիչներուն, որպէսզի իրենց ուտեստին համար հարկաւոր եղող եգիպտացորենը գնեն։

—Ֆէրտինանտ տը Հօհէնձօլէրն իշխանին թիկնապահ Շիլկէն հազարապետը եւ անգլիացի տեղակալ — գնդապետ Թոմաս Բէթօր մայրաքաղաքս եկան, առաջինը Պուքրէշէն և երկրորդը՝ Պիրէոնէն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Հռոմ, 11 մայիս

Երեսփոխանաց ժողով.—Նախարարապետ Պ. Գրիսբի, հարցման մը պատասխանելով, կը հաստատէ որ Նախարարութեան արտաքին աշխարհավարութիւնը բնաւ նպաստած չէ տնտեսական տագնապին ուսկից Իտալիա կը նեղուի այս պահուս։

Բարիզ, 12 մայիս

Հանրապետութեան Նախագահն, երէկ ի պատիւ իրեն Բարիզի Թաղապետական խորհրդոյն տուած խնջոյքին մէջ բաժակ առաջարկեց առ Քաղաքապետութիւնն Բարիզի, որ, ըսաւ, այնչափ նպաստեց Արուեստահանդիսին յաջողութեան։ Յարեց թէ «մեր հիւրերը մեզմէ պիտի բաժնուին համոզուելով որ Ֆրանսա կ'աշխատի աշխարհի խաղաղութեան և ժողովրդոց եղբայրակցութեան» (Մէսսաժէ-Բինէ.)

Ժ. տէ Տէպա կը ծանուցանէ թէ Ռուսիա ամսոյս վերջերը սեղանաւորական մեծ գործողութիւն մը պիտի ընէ՝ ջնջելու համար իւր հանրային պարտուց տոկոսները։

— —

(Մասնաւոր հեռագիրք)

Պէրլին, 10 մայիս

Բէօրզ Զայթունկ կը պնդէ թէ Ռուսիա պատերազմական ինչ ինչ պատրաստութիւններ ընելու վրայ է։

Պուքրէշ, 10 մայիս

Ամրութեանց շինութիւնը մէկ քանի օրուան համար դադրած է մինչեւ որ Ծերակոյտն արտօնէ ամրութեանց գործն ի գլուխ հանելու համար խնդրուած յաւելուածական վարկը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 1 մայիս

Դուռէկուն

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

Ե ամիս Լոնտրայի վրայ (Պանքայի)	110 5/8
3 » » » (վճռական)	110 1/8
Ե » Բարիզի » (պանքայի)	22 82 1/2
» » » (վճռական)	22 90

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ա. Սէրի		18 34
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	18 34
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	18 35
Կէս օրին	»	18 39

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	47 10
Այս առաւօտ	47 16
Կէս օր	48

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

փոխառութիւն	A. Սէրի	29 20
»	B. »	18
»	C. »	18 35

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.		4 36
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ.	»	9 12
Պանք տը Գօնս.	»	»	7 30
Սօս. Շամէ է մոլէօր	»	»	4 34
Թրամուէյ	»	»	480
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.		70 75
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»		— —
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի	»		98

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	88
Անգլիական ոսկի	»	110 30
Իմբէրիալ	»	90 30
Ֆլորին	»	51 20
Րուպլի թղթադրամ	»	8 46
» արծաթ	»	77 46
Մէճ. արծաթ. (տարր)	»	108 36
Վեչնոց	»	104
Չինկնոց	»	101
Մէթալիք	»	102
Թասֆիյէ	»	9 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 11 Մայիս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	99 15/16
Օսմ. » Սէրի Գ. բացուեցաւ	17 1/8
» » » գոցուեցաւ	17 3/16
» » » Ա.	28 1/2
» » » Բ.	17 7/8
» » » Գ.	17
Օթօման 1871	93 3/4
փոխառութիւն 1877	101
Պանք Օթօման	12
Ռուսական փոխառ. 1873	104 5/8
Եգիպտական միացեալ (ինիֆիյէ)	92 3/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	103 7/8
Տայրա Սանիէ	86 1/2
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	104 1/2
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 412

Վիեննա, 11 Մայիս, ժամ 4 երեկոյ

փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 25
Օսմանեան երկաթուղի	36 80
» Րէժիի բաժնեթուղթք	114

Բարիզ, 11 Մայիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական ռանթ 4 1/2 %	105 35
» 3 %	87 47 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Գ. բացուեցաւ	17 30
» » » գոցուեցաւ	17 35
» » » Բ.	— —
» » » Գ.	17 35
Օսմանեան երկաթուղի	69 75
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	552 50
Քրէտի Լիոնէ	691 25
» Ֆօնսիէ	1342 50
Գօնթուար տ'էսքօնթ	83 75
Սուէզի ջրանցք	2355
Ռուսական 5 % 1877 ի	— —
Իտալական ռանթ	97 75
Սպանիական (արտաքին)	76 3/4
Եգիպտական միացեալ	468 75
Բրիօրիթէ թիւրք	460
Հելլենական 5 %	479 37 1/2
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 21

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Արեւելեան երկաթուղեաց Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել թէ Կ. Պոլիս-Պէլովա-Եամպոլու-Տէտէաղաճի գծերուն կայարաններէն և դէպի այդ կայարաններն ամբողջ վակոնով ղրկուած [illegible] և խառն [illegible] առաքումները ներկայ մայիս 15էն սկսեալ թիւ 41 մասնաւոր սակագնոյն գինը պիտի վճարեն, փոխանակ այժմ գործածուած սակագնոյն։

Այդ նիւթերուն մասնակի առաքմանց համար փոփոխութիւն չկայ։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 9 մայիս 197

ԱՐԵՒԵԼՔ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին այցելուաց տրամադրութեան ներքեւ դրուած է ձրիաբար, ի գրասենեակն Առեւտրական Տեղեկութեանց, ֆրանսական Գաղթականութեանց Բաժնին մէջ, յԷսբլանատ տէզ Ենվալիտ։

ԽԼՈՒԹԻՒՆ

Եւ բժշկիչ գլխու մէջ, Միջոց իւր տան մէջ բուժելու զայն, առանց ընդհատելու իւր պարապմունքն։ 30 սանդիմ ղրկելով կ'առաքուի 132 երեսի պատկերազարդ տետրակ մը։ Դիմել առ 18

M. Nicholson, 4, rue Drouot, Paris

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՊՐՈՒՍԱ, ապրիլ 18

Պրուսայի Գաւ. Ընդհ. Ժողովը՝ իւր դիւանի, նոյնպէս Կրօնական և Քաղաքական Ժողովոյ անդամոց ընտրութիւնները կատարելու համար՝ ընդ նախագահութեամբ Գեր. Ս. Առաջնորդ Հօր, և ի ներկայութեան բազմաթիւ ունկնդրաց, ի նիստ 11, և ի մարտ 5 կիւրակէ օր ժողով կազմելով՝ նախորդ Կրօնական և Քաղաքական ժողովոց համարատուութիւնները, նոյնպէս նախորդ նստի ատենագրութիւնները տեսնելով և լսելով, առանց դիտողութեան զանոնք ընդունեց, և ի նիստ 12 ի մարտ 12 կրկին ի ժողով գումարելով՝ ձեռնարկեց իւր դիւանի և կրկին ժողովոց ընտրութեանցը, որոց արդիւնքն եղաւ հետեւեալը.

Մեծ. Սերովբէ էֆ. Փափազեան Ա. Ատենապետ
Մեծ. Օննիկ էֆ. Պօտուրեան Բ. Ատենապետ
Մեծ. Պետրոս էֆ. Վանքեան Ա. Ատենադպիր
Մեծ. Յովսէփ էֆ. Աղամճանեան Բ. Ատենադպիր

Անդամք Կրօնական Ժողովոյ

Արժ. Տ. Արիստակէս Ծ. վարդապետ (Առաջնորդական փոխանորդ)
Բարեկրօն Տ. Եփրեմ քահանայ
» » Անդրէաս »
» » Մեսրովպ »
» » Միքայէլ »

Անդամք Քաղաքական Ժողովոյ

Յովհաննէս էֆ. Թաշճեան
Մաշտէսի Սարգիս » Փափազեան
Գրիգոր » Ֆիլիպէլեան
Գրիգորիս » Պ. Փափազեան
Օննիկ » Վարժապետեան

Քաղաքական Ժողովն՝ իւր առաջին

Նստին մէջ տեղւոյս Ուսումնական խորհուրդը ընտրեց, որոյ անդամք են.

Խաչիկ էֆ. Թրնկըրեան
Պետրոս » Վանքեան
Ռաֆայէլ » Առաքելեան
Քերովբէ » Ս. Եավրուեան
Օննիկ » Պօտուրեան

Ըստ տեղեկագրոյ Գաւառ. Ընդհ. Ժողովոյ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօրմէն՝ կրօն. և Քաղ. նորընտիր ժողովոց վաւերացման Պատրիարքական կոնդակները եկան, և մեծաւ հանդիսիւ կարդացուեցան յատենի Ս. Եկեղեցւոյ Նոր-կիւրակէի օր, և պէտք եղած բացատրութիւնները տրուեցան Գեր. Ս. Առաջնորդ Հօր կողմէն։

—Կաթողիկոսական վերջին կոնդակը եւս կարդացուեցաւ Ծաղկազարդի օր. յետ ընթերցման՝ Նորին Սրբազնութիւն յիշեալ կոնդակին նիւթը բացատրեց ժողովրդեան, և պէտք եղած խօսքերն ըրաւ։

—Ըստ կարգադրութեան Սրբազան Առաջնորդին, ի նպաստ Ազգային Ս. Փրկչի Հիւանդանոցի 140 հոխայի մօտ ձէթ և 160 հոխայ ձիթապտուղ ժողուեցաւ։

Նոյնպէս, Ն. Սրբազնութեան հրամանաւ, Խասգիւղի Գալֆաեան որբանոցի համար դրամ, հանդերձեղէն ևն. հաւաքուեցան, որք ի մօտոյ պիտի ղրկուին։

—Աւագ-շաբթուան Ոտնլուայի, Թաղման, Խթման և Ս. Զատկի եկեղեցւոյ արարողութիւնները՝ սքանչելի կատարուեցան, մանաւանդ սոյն տէրունական աւուրց մէջ՝ տաղիս անդին կը տեսնուէին խումբ խումբ օտարազգիք, որք սքանչանօք կը դիտէին եղած հայկական արարողութիւնները։

Անցեալ ուրբաթ՝ Գեր. Տ. Բարթուղիմէոս Ս. Արքեպիսկոպոսն՝ կրօն. եւ Քաղ. ժողովոց անդամոց ընկերակցութեամբ Յունաց Ս. Առաջնորդին Ս. Զատկի շնորհաւորի գնաց, և յաջորդ կիւրակէ օր՝ նորա փոխադարձ այցելութիւնը ընդունեց, իսկ մինչեւ Զատկի չորրորդ օրը՝ հայազգի, օտարազգի կառավարական պաշտօնական և անպաշտօն երեւելիք՝ կը դիմէին ի շնորհաւորութիւն Նորին Սրբազնութեան, ընդ որս միշտ սերտ և բարեոք յարաբերութիւններ կը տածէ։

—Ապրիլ 14 ուրբաթ օր՝ նախկին մեծեպարքոս Բարձր. Քեամիլ փաշա՝ քաղաքս ժամանեց, և ի Չէքիրկէ—գիւղ՝ իւր բնակարանը իջաւ։

Գեր. Առաջնորդ՝ Տ. Բարթուղիմէոս Սրբազան Հայրն՝ հետեւեալ օրը, փութաց Նորին Բարձրութեան գալուստը շնորհաւորելու համար երթալ ի յիշեալ գիւղ, ուր մեծ պատւով ընդունուեցաւ Նորին Բարձրութեան կողմէն, և մէկ ժամու չափ սիրալիր տեսակցութիւն մ՚ունենալէ վերջ մեկնեցաւ։

Նորին Բարձրութիւն՝ հետեւեալ օր՝ փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Նորին Սրբազնութեան, և արժանավայել յարգանօք հիւրընկալեցաւ։

—Զատկի առաջին օրը՝ ցաւալի դէպք մը պատահեցաւ քաղաքս։ Տեղւոյս ամեն ազգի ժողովրդեան սիրելին հանդիսացող՝ Պոլսեցի Չիֆթլիքլիքիմէ Հիւմայուն Մէմուրը՝ Թորգոմեան Գէորգ էֆ. ընկերակցութեամբ գաւառիս կրթական տեսուչ Ռիզա պէյի Պրուսայու Թիմուր գարու ըսուած թաղը Յունաց Ս. Առաջնորդին շնորհաւորի երթալէն վերջը կառքով Չէքիրկէ գիւղ գացած միջոցին՝ կառավարը ձիերը չը կարենալով զսպել՝ կառքին գլտորելովը՝ յիշեալ էֆէնտին ծանր վէրք մը կստանայ իւր ձախ ձեռին մատանցը վրայ։ Այժմ յիշեալն ի Պոլիս կը գտնուի ի բուժումն։

—Տեղւոյս Իտարէի ժողովոյ անդամոց ընտրութիւնը կատարուելով, հայազգի Փափազեան Սերոբեան էֆ. և տաճիկ Նաճլընտէրզատէ հաճը Լաթիֆ և Ենիչէրի աղասի զատէ Սիւլէյման պէյերը անդամ ընտրուեցան։ Նախնական դատաբանի անդամոց ևս ընտրութիւնները կատարուեցան։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 15 ապրիլ

Ամսոյս 6ին աւստրիական շոգենաւով առաւօտուն կանուխ Յոպպէ ժամանեց Սերպիոյ նախկին թագաւոր Միլան ծպտեալ իբր սոսկ ճանապարհորդ. տեղւոյն գայմագամն և աւստրիական հիւպատոսը շոգենաւ երթալով բարի գալուստ մաղթեցին։ Ըստ Եւրոպացւոց ժամը 9ին Ն. Վեհափառութիւն ընկերութեամբ Ահմէտ փաշայի և իւր հետեւորդաց կառք նստելով երեկոյեան ժամը 3ին Գալօնէ հասաւ, ուր իրեն դիմաւորութեան գացած էին Ռէուֆ փաշա և Յունաց հիւպատոսն (ըստ որում Սերպիոյ ներկայացուցիչ նշանակեալ է մօտ ժամանակէ ի վեր) ինչպէս նաև Յոյն եպիսկոպոս մը։ Երկու ժամ յետոյ Ն. Վեհափառութիւն քաղաքս հասաւ և իւր ծախիւք յատկապէս պատրաստուած վրանները տակ իջեւանեց։ Տեղական կառավարութիւնն, ի պատիւ Ն. Վեհափառութեան, մէկ գունդ զօրք և նուագածու խումբ քաղքէն կէս ժամ հեռու սպասցնել տուաւ։ Վեհ. Թագաւորին գալուստէն մէկ ժամ յետոյ տեղւոյս աւստրիական հիւպատոսն իրեն ներկայանալու և մէկ քառորդ ժամ տեսակցելու պատիւն ունեցաւ։

Ապրիլ 7ին, Թագաւորը զինուորական համազգեստիւ քաղաքիս կառավարչին այցելէ յետոյ, նորա ընկերութեամբ Ս. Յարութեան տաճարն այցելեց, ուր Աւագ ուրբաթուն պատճառաւ առանց հանդէսի ընդունուեցաւ Յոյն եպիսկոպոսէ մը. անկից ելնելով Յունաց Պատրիարքին գնաց։ Ամեն. Տ. Նիկոդիմոս երեկոյին փոխադարձ այցելութեան գնաց։

Ն. Վեհափառութիւն ուրբաթ գիշեր Ս. Յարութեան տաճար երթալով Յունաց Թաղման հանդէսին ներկայ գտնուեցաւ։

Ապրիլ 8ին Ն. Վեհափառութիւն Լուսաւորեայի հանդէսին ներկայ եղաւ և երեկոյին կ. Պոլսոյ իտալական դեսպան Պառոն Պլանի մօտ ընթրեց, որ Ն. Վեհափառութեան մեկնած օրը Պոլսէն մեկնելով միևնոյն շոգենաւով միև նոյն օր աստ հասած էր։ Կէս գիշերին նորէն Ս. Յարութիւն երթալով Զատկական պատարագին ներկայ գտնուեցաւ և հաղորդուեցաւ։ Նոյն արարողութեան միջոցին Ամեն. Տ. Նիկոդիմոս Ս. Յարութեան Ա. կարգի խաչը շնորհեց իրեն. և ապա Պատրիարքարան երթալով նախաճաշեց հոն։ Կէս օրին դարձեալ Պատրիարքարան երթալով Ն. Սրբազնութեան ընկերութեամբ և եկեղեցական սովորական հանդիսիւ (Յոյնք սովորութիւն ունին Զատկի կիւրակէ օր կէս օրին թափօրիւ Պատրիարքարանէ Ս. Յարութիւն երթալ և հոն Աւետարանն այլ և այլ լեզուներով կարդալ) Ս. Յարութեան տաճարը գնաց։

Երեկոյին ընթրիքի հրաւիրեց կառավարիչ Ռէուֆ փաշան և զօրաց հրամանատար Լիվա փաշան և Իտալիոյ դեսպանն ու դեսպանուհին։

Ապրիլ 10ին Բեթլեհէմ երթալով, կէս օրին վերադարձաւ։

Ապրիլ 11ին երեկոյին Յունաց Պատրիարքարանն ընթրեց ընդ ընկերութեամբ կառավարիչ Ռէուֆ փաշայի, Եավէր Ահմէտ փաշայի, զօրաց հրամանատար Լիվա փաշայի, Յունաց հիւպատոսի և Իտարէի անդամ Ասթրիատի էֆէնտիի։

Ապրիլ 12ին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Յունաց հիւպատոսք Ն. Վեհափառութեան մօտ ճաշելու պատիւն ունեցան։

Ապրիլ 13ին առաւօտուն կանուխ կառքով Յոպպէ մեկնեցաւ և հետեւեալ օր Խտիվիէի շոգենաւով Պէյրութ գնաց՝ անկից Դամասկոս երթալու համար։

Ն. Վեհափառութիւն բաւական նուէրներ տուաւ զինուորաց և ողորմութիւն աղերսարկու աղքատաց, ինչպէս նաև 200 օսմ. ոսկի յունաց վանքին։ Իւր մեկնած օրը մեկնեցաւ նաև Իտալիոյ դեսպանն հանդերձ ընտանեօք։

—Այս տարի ալ Լուսաւորեայի հանդէսն անխռով անցաւ։ Ուխտաւորաց թիւն էր 1889ի համար

Ռուս 4000,
Հայ 1000,
Յոյն 500, այլ և այլ յունադաւանք 500,
Խպտի 200,
Ասորի 100, իսկ եւրոպացի ճամբորդք 1500։

Եւրոպացի ճամբորդաց մէջ բաւական նշանաւոր անձինք կային, շատ անգլիացի լորտեր, աւստրիացի եւ գերմանացի իշխաններ, Պոլսոյ դաղղիական դեսպանատան խորհրդականը, Նաև Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան Ա. Թարգմանն և Ա. քարտուղարը. Պոլսոյ գերմանական դեսպանի դուստր Օր. Ռատովիճ էր ևն։

Չը մոռնամ յիշել թէ այս տարի կարգէ դուրս հռովմէական ամերիկացի ուխտաւորաց կարաւան մը եկաւ, 103 հոգիէ բաղկացեալ. սոքա Հռովմէն հոս եկան, և կ՚ըսուի թէ 5,000,000 ֆր. ի նուէր տուած են Պապին։ Նոյնպէս անսովոր սպանիական կարաւան մը, 56 հոգիէ բաղկացեալ. շատոնց ի վեր Սպանիայէն ուխտաւորի կարաւան չէր դար։

—Մարտ 30ին քաղաքս հասաւ ռուսական նորընտիր հիւպատոս Պ. Մաքսիմոֆ։

—Վերջին օրերս Պոլսէն եկած հեռագիրք տեղւոյս կառավարչին՝ Պէյրութի կուսակալ անուանուելն աւետեցին։ Ն. Վսեմութիւն մօտ օրէն կը թողու Պաղեստինը ուր գրեթէ 13 տարի կառավարչի պաշտօն վարեց անընդհատ։ Ցաւօք սրտի պիտի զատուինք մեր կառավարչէն, որ խոհեմութեամբ և ամենայն զգուշութեամբ վարեց այնպիսի պաշտօն մը, որ ուրիշ կառավարչութեան հետ բաղդատելով շատ աւելի փափուկ է, նա մանաւանդ Ս. Տեղեաց կնճռոտ դատերուն պատճառաւ շատ դժուար իսկ։

ՊԱԼԸՔԷՍԻՐ, 19 ապրիլ

Պալըքէսիրի ազգայինք շուրջ 5 տարիներէ ի վեր ըստ հրահանգի Ազգ. Պատրիարքարանի 3-4 Առաջնորդներ ընտրած և օրինական տեղեկագրով դիմած են կեդր. Վարչութեան ի վաւերացումն, սակայն ցաւ է ըսել թէ Ազգ. Պատրիարքարանը մինչեւ նախորդ տարին և ոչ մի առաջնորդ ղրկելու յաջողած է։

Արդարեւ Պալըքէսիրի վիճակը փոքրագոյն վիճակ մ՚է 7 թեմերէ բաղկացեալ, բայց իւր այս փոքրկութիւնը պատճառ չի կրնար ըլլալ անհովիւ մնալուն։

5-6 ամիս յառաջ Սեբաստիոյ Ս. Նշան վանուց միաբաններէն Ռոտոսթոցի Արժ. Եզրաս վարդապետ Սաչըլեան հիւր եկած էր այսր, քաղաքիս ժողովուրդը փարեցաւ ի նա, դիմեց Գաւառ. Վարչութեան Խառն Ժողովոյ խնդրելով որ յիշեալ Ս. Հայրն Առաջն. Տեղապահ կարգուի վիճակին։

Գաւառ. Խառն ժողովը նկատելով որ Եզրաս վարդապետ ժողովրդեան սէրն ու համակրութիւնը գրաւած է և թէ վիճակին միւս թեմերէն մէջ այլ և այլ զեղծմունք և անկարգութիւնք կը պատահին և միանգամայն տեղւոյս Ազգ. վարժարանի շինութիւնն ի կատար հանելու համար գործադրչի կը կարօտի, ուստի փութաց յատուկ տեղեկագրով մը խնդրել Ազգ. Պատրիարքարանէն որ իբր առժամեայ Տեղապահ արտօնութիւն տրուի նմա, թէեւ Եզրաս վարդապետ կ՚ընդդիմանար այս որոշումն ընդունելու յայտնելով թէ ինք պաշտօն կորզելու չէ եկած, այլ իբրեւ հիւր ի տեսութիւն իւր ազգականաց։

Ազգ. Պատրիարքարանը ցարդ կը յապաղի արտօնել զնա. ի լրոյ կ՚իմացուի թէ՝ հեռագրաւ խոստացած է Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ըստ խնդրոյ ժողովոյն կատարել պարտ ու պատշաճը, բայց մի և նոյն ժամանակ կը լսուի նաեւ թէ Ազգ. Պատրիարքարանը կը հրամայէ անմիջապէս ի Պատրիարքարան ներկայանալ. արդեօք սորա պատճառն ի՞նչ է. մի՞ գուցէ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ թշնամիներ մուտ գտած լինին ընդդէմ Պալըքէսիրցւոց և Եզրաս վարդապետի, միթէ Տեղապահ կարգուելէ վերջը Եզրաս վարդապետի ներկայութիւնն անկարելի՞ կ՚ըլլայ. զայդ չենք հասկնար։

Մենք իբր ազգային անհատ, և ի մօտոյ դիտակ այս վիճակին ազգայնոց բարոյական թշուառ կացութեան, ամենայն խոնարհութեամբ կը խնդրենք որ՝ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ իւր հանրածանօթ գթասրտութեամբ՝ գթա՛յ Պալըքէսիրի վիճակին ժողովրդեան վիճակին վրայ, և իւր ուշադրութիւնը նուիրէ նոցա աղերսանաց։

Եզրաս վարդապետ աշխատասէր եկեղեցական մ՚է, հանդարտ և բարեսիրտ, որում կը վկայեն զինք ճանչցողներն, փորձառու է մանաւանդ գաւառացի ժողովրդեան կենաց։

Եզրաս վարդապետ իբրեւ հիւր կը մնայ ի քաղաքիս, ժողովրդեան թախանձագին խնդրանաց համաձայն, այլ իբրեւ նախանձախնդիր և հոգածու եկեղեցական՝ կը սիրէ աշխատիլ եկեղեցւոյ պայծառութեանն ու բարեկարգութեանն, ինչպէս Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ երբ արտօնած էր Ս. Պատրիարք Հայրն պատարագել և ժողովուրդն ի հոգեւորս մխիթարել, Եզրաս վարդապետ իւր աղքատիկ քսակէն երգեցիկ մանկանց յատկապէս շապիկներ շինել տուաւ, եկեղեցւոյ անօթներու նորոգութիւններ կատարեց, ևն։

Ահա Զատիկն անցաւ, շնորհաւորութիւնք վերջացան. բայց վիշտ մեծ է որ՝ մեր ազգային վարժարանը շինող քարակոփաց տէկ տէկն ալ դադրեցաւ. մինչ յառաջ քան զԶատիկ կը լսուէր դեռ եւս մուրճերու ձայներն, այժմ փոխան նոցա խորին լռութեան մէջ կը լսուին տատրակաց կո՛ւ կունիքը ախրագին։

Տարակոյս չունինք որ եթէ այս անփութութիւնը սակաւ մի եւս շարունակէ, ժողովուրդն իսպառ պիտի վհատի և այդ կիսակատար շէնքը պիտի դառնայ բոլորովին թռչնոց բոյն։

—Վաճառանոցի կրպակաց մեծագոյն մասն ի նորոյ կը շինուի ըստ նոր քարտէսի. արդէն գտնուածները կէս դար առաջ շինուած հիւղակներ էին. արդի թաղապետութեան անդամոց և մանաւանդ տեղւոյս կառավարիչ Իպրահիմ Սարիմ պէյի այս նորոգութեան համար ի գործ դրած ջանքերն ու աշխատութիւնք մեծի գովութեան և գոհութեան արժանի են։ Նոյնպէս ասոր դէպ ի Պանտըրմա և ի Քէմէր Էտրէմիտ ուղղեալ խճուղւոյ ճանապարհաց շինութեան հսկելու համար կառավարիչ պէյ անձամբ գնացած է, կը յուսանք որ շնորհիւ այս հսկողութեան խնամով կը շինուին այս ուղիք։

Տեղւոյս Իտատիէ վարժարանի շինութիւնն ալ սկսուած է. կ՚ըսուի թէ այս շինութեան համար այժմէն պատրաստ կը գտնուի 6-7000 լիրայի գումար մը։

ՔԵՐՈԲԷ ՊԱՏԿԱՆԵԱՆԻ ԹԱՂՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍԸ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ 1889 Ապրիլ 5

Այս րոպէիս վերադառնալով պրոֆեսոր Քերոբէ Պատկանեանի թաղումից, շտապում եմ հաղորդել այդ տխուր հանդիսի նկարագրութիւնը։

Երեւի հեռագիրը արդէն հաղորդած կլինի ձեզ նշանաւոր հայագէտի մահուան լուրը, որ տեղի ունեցաւ ներկայ ամսի 2-ին։ Պետերբուրգի հայերի և նորա ազգականների ու բարեկամների համար այդ լուրը իսկապէս անակնկալ չէր, որովհետեւ վաղուց է, որ պտտում էին ամենաանմխիթար լուրեր նորա առողջութեան մասին։ Մի տարուց աւելի է, որ նա տանջվում էր լեարդի քաղցկեղ ասուած անբուժելի հիւանդութեամբ, որ վերջին ամիսները հասցրել էր նորան այն դրութեան, երբ ամեն յոյս կորցրած սպասում էին ցաւալի վախճանին — բայց չնայելով սորան չափազանց ծանր և դառն էր ամենքից յարգուած հայագէտի մահուան տպաւորութիւնը։ —Այդ ծանրութիւնն զգալի էր մանաւանդ այն պատճառով, որ մահը գրաւեց նորան մի այնպիսի հասակում՝ երբ դեռ եւս շատ բան կարելի էր սպասել նորա խորին գիտութիւնից և բեղմնաւոր գրչից։—

Պատկանեանը վախճանուեց 55 տարեկան հասակում։

Այսօր առաւօտեան ժամի 10-ին հանգուցեալի մարմինը իւր բնակարանից բերուեց հայոց եկեղեցին, որ գտնւում է Պետերբուրգի ամենանշանաւոր փողոցի — Նեվսկի Պրոսպեկտի վրայ։—Եկեղեցում ներկայ էր հայերի և օտարազգիների խուռն բազմութիւն, որի մէջ ամենից աւելի աչքի էր ընկնում տեղւոյս կայսերական համալսարանի պրոֆեսորների խումբը։—Հայոց անշուք եկեղեցին դեռ ոչ մի ժամանակ չէր տեսել գիտնականների մի այդպիսի մեծ բազմութիւն։—Ներկայ էին համալսարանի ռեկտոր պրոֆ. Վլադիսլավլեվը, բոլոր ֆակուլտէտների դեկանները և արեւելեան բաժնի բոլոր պրոֆեսորները։ Միւս ֆակուլտէտների պրոֆեսորներից գտնւում էին նշանաւոր գիտնական Մէնդելէեվը, Մենշուտկինը, Անդրեեվսկին, Սերգեեվիչը, Վեսելովսկին, Ինոստրանցեվը, Վրեդէն և ուրիշները։ Բացի պրոֆեսորներից, կային և շատ բարձրաստիճան անձինք, որոնց թւում և լուսաւորութեան նախարարի օգնական իշխան Վոլկոնսկի, Պետերբուրգի ուսումնական շրջանի հոգաբարձու Նաբոկով և այլք։— Այդ բոլոր բազմութեան մէջ աչքի էր ընկնում մի եօթանասնամեայ ալեւոր ծերունի, որ արտասուալից աչքերով պատմում էր զանազան անցքեր հանգուցեալի պատանեկան կեանքից. այդ ծերունին հանգուցեալի գիմնազիական ուսուցիչներից մէկն էր։—Եկեղեցին լիքն էր նաև բազմաթիւ օտարազգի համալսարանական ուսանողներով—Պատկանեանի նախկին և այժմեան աշակերտներով։

Եկեղեցու մէջտեղում, մի բարձր չքեղ ամպհովանու տակ, դրուած էր հանգուցեալի դագաղը, որ զարդարուած էր բազմաճաշակ պսակներով։ Այդ պսակների մէջ ամենից աւելի աչքի էր ընկնում մի ահագին՝ թարմ վարդերից և գոյնզգոյն ծաղիկներից պատրաստած՝ պսակ համալսարանի պրոֆեսորների կողմից, որ կրում էր հետեւեալ մակագրութիւնը ռուսերէն. «—Թանգագին ընկերին իւր ընկեր պրոֆեսորներից»։—Հայ լրագրողների և հայ հասարակութիւնների կողմից չկար ոչ մի պսակ... Միմիայն Արձագանքի խմբագրութիւնը հեռագրել էր իւր ծանօթներից մէկին պսակ դնելու, բայց այդ հեռագիրը ստացուած լինելով նոյն իսկ թաղման օրը, անկարելի էր եղել կատարել խմբագրութեան ցանկութիւնը։

Դագաղը շրջապատում էին հանգուցեալի ընտանիքը և ազգականները, որոնց թւում և նորա վշտակից մայրը—նշանաւոր Յարութիւն վարդապետ Ալամդարեանի աղջիկը։

Սովորական արարողութիւններից և ժամասացութիւնից յետոյ, ժամը ուղիղ 1-ին սկսուեց յուղարկաւորութիւնը դէպի գերեզմանատուն։

Դագաղը եկեղեցուց դուրս բերին հանգուցեալի ընկեր ու մօտիկ բարեկամ մեծ. Կարապետ Եզեանը, որ բոլոր ժամանակ գնում էր դագաղի ետեւից։ Յուղարկաւորութեան առաջից արեւելեան բաժնի ուսանողները տանում էին հանգուցեալի բազմաթիւ շքանշանները. իսկ միացեալ ուսանողները փոխեփոխ վերցնում էին դագաղը։—Մի խումբ ձիաւորուած զինուորներ ուղեկցում էին տխուր հանդէսին։—Յուղարկաւորները, անցնելով ամբողջ Նեվսկի պրոսպեկտը և Նիկոլայեւսկեան կամուրջը, վերջապէս կանգ առին համալսարանի առաջ, ուր դագաղը դիմաւորեցին մի խումբ նոր ուսանողներ, և կատարուեց հոգեհանգիստ։— Այդ տեղից հանդէսը ուղեւորուեց դէպի հայկական գերեզմանատուն, որ գտնւում է Սմոլենսկի կոչուած հանգստարանում։—

Գերեզմանի վրայ արեւելեան բաժնի ռուս ուսանողներից մէկը ասաց մի շատ զգացուած և սրտաբուղխ ճառ, որի մէջ թւելով հանգուցեալի մարդկային և գիտնական արժանաւորութիւնները, յայտնեց իւր և բոլոր իւր ընկերների խորին վիշտը «սիրած և պաշտած» ուսուցչի վաղահաս մահուան առթիւ։—Այդ սրտալից ճառին հետեւեցին ներկայ եղողներից շատերի դառն հառաչանքները և լացի ձայները։

Ժամը 3½-ին դագաղը իջեցրին յաւիտենական օթեվանի մէջ...

Ամենախոր տպաւորութիւնների տակ ճնշուած՝ ես հրաժարւում եմ կանգ առնել այն նշանակութեան մասին, որ ունեցել է Քերոբէ Պատկանեանը մեր պատմութեան, լեզուի, կեանքի և գրականութեան ուսումնասիրութեան մէջ։—Այն կորուստը, որ յանձին այդ հռչակաւոր գիտնականի կրում է հայ ազգը, այնքան մեծ և այնքան նշանաւոր է, որ մենք առայժմ դժուարանում ենք մինչեւ անգամ որոշել նորա բոլոր չափը և սահմանը։—Այդ ծանր և տխուր րոպէին միայն մի բան կարելի է ասել. «Հանգիստ ոսկերացդ, ո՛վ հայրենի գիտութեան արդիւնաւոր մշակ. օրհնեա՛լ լինի քո յիշատակդ և օրհնեա՛լ լինի այն պտուղը, որ տուել ես դու գիտութեան և քո ազգիդ»։—

(Արձագանք) Թ. ՉԱՔԱՐԵԱՆ

Ապրիլի 10-ին ամբողջ Գերմանիան տօնում էր իւր մեծ բանաստեղծ Ֆրիդրիխ Բոդենշտետի եօթանասնամեակը։ Այս առիթով Արձագանքի խմբագրութիւնն ուղարկեց հռչակաւոր հայրենասէրին հեռագրական թելով չորս տողից բաղկացած հետեւեալ ոտանաւորը։

Aus Tiflis das dein Lied berühmt gemacht
Wild dir ein Gruss heut dargebracht
Erfreu dich lang noch deines Lebens
Wie wir uns freuen deines Strebens.

որի համարեա թէ բառացի թարգմանութիւնն է.

Թիֆլիզ քաղաքից, որ հռչակուած է քո երգերովը,
Ընդունիր այսօր ջերմեռանդ սրտից բխած բարովը.
Դեռ երկար օրեր ուրախացիր դու կեանքով, ինչպէս մենք,
Բարեկամներդ, քո ձգտումներով ուրախանում ենք։

Հազիւ վերջացրել էինք այս թարգմանութիւնը երբ մտաւ մեզ մօտ Պ. Գէորգ Բարխուդարեանը և յօգնած տեսնելով մեզ մեր ապարդիւն բանաստեղծական աշխատութիւնից յետոյ, մի երկու րոպէ նայեցաւ բնագրին և ժպիտը երեսին թելադրեց մեզ հետեւեալ թարգմանութիւնը.

Քո երգերով անուանի
Թիֆլիզից առ այս բարեւ.
Դեռ շատ փայլի քո արեւ
Եւ տայ մեզ լոյս գեղանի

—Թիֆլիզի ռուս լրագիրները հաղորդում են, որ Պարսկաց Շահը մայիսի 5-ին ժամանելու է Թիֆլիզ։ Այստեղից Նորին Մեծութիւնը կ՚ուղեւորի Ս. Պետերբուրգ, ուսկից, ինչպէս ասում են, գնալու է Փարիզի աշխարհահանդէսը։ (Արձագանք)

ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՄԻՒՖԹԱՀ ԻՒԼ ՈՒԼՈՒՄ
ԻԼՄԸ ՆԱՀՎ (ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ)
Յ. ՓԱՇԱՅԵԱՆԻ
Գին 2 ղրուշ 142

Ազգային բարերար մը մասամբ հոգացած լինելով տպագրութեան ծախքերն և փափագ յայտնած որ արժան գնով վաճառի սոյն դասագիրքն որպէսզի հայ մանկտին դիւրագնի կարենայ ստանալ զայն, ըստ այսմ գործոյս հրատարակիչն 6 ղրշի գինն զեղչած է 2 ղրշի։ 127 երես կիսակազմ 30 տարիներէ ի վեր ազգային վարժարանաց մէջ իւր դասախօսութեամբ և Թուրքերէն լեզուի մէջ իւր հեղինակութեամբ քաջածանօթ հեղինակին սոյն գործն այսքան դիւրագնի կը յուսանք որ մուտ պիտի գտնէ ամեն հայ վարժարանաց մէջ և լրացնէ շարքն դասագրոց Թուրքերէն լեզուի ամենակարեւոր ուսման։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ
ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԵՐԳԱՐԱՆ
Յ. ՎԱՐԴՈՎԵԱՆԻ
(ԽՈՒԽՈՒՔ ՀՕԳԻՒՈՅ)

Կը պարունակէ հայերէն աշխարհաբառ լեզուաւ յօրինուած և խիստ գողտրիկ կերպիւ հիւսուած այլ և այլ գեղեցիկ երգեր տաճկերէն եղանակաց վրայ չափուած, ինչպէս են, տիվան, գոշմա, շարգը, մանի, կազել, գալէնտեր, սէմայի, տեսթան եւայլն։

Մեծադիր 72 երեսներէ բաղկացեալ սոյն գործն որ մինչեւ հիմայ 5 ղրշ. կը ծախուէր, այժմ կը վաճառուի ի գին 2 ղրշ. 493 1—3

ՏՐ. ԼՈՂՈԹԷԹԻՍ

Մասնագէտ կանանց ծննդաբերութեանց և հիւանդութեանց, նախկին ներքին բժիշկ Միւնիխի Մադէրնիրդէ հիւանդանոցին, որ իւր մասնագիտութիւնն ուսումնասիրած է ի Լոնտոն, Բարիզ, Վիեննա և Պերլին, ամեն օր իւր յաճախորդաց տրամադրութեան ներքեւ է ժամ 11էն 1 (Ր. Ե.)

Աղքատ կանանց համար ձրի խորհրդակցութիւն և ծննդաբերական գործողութիւն երեքշաբթի և շաբաթ օրերը, ժամ 9 էն 10½։

Բերա, Եէնի փողոց, Թիւ 12 (Աղաճամի մօտ)։ 395 14—20

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ փափաքողք կրնան Օսմ. Կայս. Պանքային Ղալաթիոյ գրասենեակներէն գնել երկաթուղեաց յառաջիկայ վիճակահանութեան բուժէսի տոմսեր, ամեն օր, ժամ 10էն 3½ (Ր. Ե.)։

ԱԶԴ

Միւլինեան շոգենաւը, նաւապետ Ալեքսանտր, Լիվրբուլէն աստ կ՚սպասուի ամսոյս 16ին։ ԷՏ. ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Գործակալ Միւլինեանի ընկ.

ԻԼԱՆ
ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Հայվանաթը միրիյէ խարճըսի իչուն միւպայեա օլունաճագ իքի միլյոն քիլօ գուրու կիյահըն մայիսը բումինին իչինճիւ չարշանպեհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկլինտէն իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

29 Նիսան 1889 474
Նօ. 40 1—3

ԻԼԱՆ
ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Իսմիր բամպուղը եիւզ պին քիլօ, պէհէրի եէտի ղրուշ օթուզ փարա.
Ասթրագան պին մէթրօ, պէհէրի օթուզ իւչ ղրուշ.
Սիյահ սըրինաթօ իւչ պին մէթրօ, պէհէրի իքի ղրուշ օն փարա.
Թիրէ վէ եունտան մամուլ սիյահ չէրիտ օն պին մէթրօ, պէհէրի օն իքի փարա.
Թիմուր քէրէվէթ այաղը ալթը եիւզ չիֆթ, պէհէր քիլօսը պիր ղուրուշ եիրմի ալթը փարա.
Պաթմուժի քիլօ պին, պէհէրի օն տօգուզ ղրուշ.
Ատ մաղը օն եէտի պին պէշ եիւզ քիլօ, պէհէրի ալթը ղրուշ օթուզ պէշ փարա.
Գարեօլա թահթասը իւչ պին ատէտ, պէհէրի իքի ղրուշ օթուզ սէքիզ փարա.
Պիր սէնէտէ հէր նէ միքտար լիւզում օլուր իսէ ալընմագ շարթը իլէ.
Ալաֆրանկա էօն այագ մըխ, պէհէր պին ատէտի էլլի տօգուզ ղրուշ.
Ալաֆրանկա արգա այագ մըխը, պէհէր պին ատէտի գըրգ տօգուզ ղրուշ.
Քեարը գաթիմ կատանա մըխը, պէհէր պին ատէտի էլլի ղրուշ.
Քեարը գաթիմ գըլէյիճ մըխ, պէհէր պին ատէտի գըրգ իքի ղրուշ.
Քեարը գաթիմ աթ մըխ, պէհէր պին ատէտի տէօրթ պուչուգ ղրուշ.

Ասաքիրի Շահանէ անպար վէ ֆապրիգալարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ պալէաթէ մուրագգամ էշեա ֆիյաթը մուրագգամալէրի իլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ, մայըս րումինին իչինճիւ կիւնիւնէ գատար հէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկլինտէն իթասընա վէ տէօրտիւնճիւ կիւնիւ սաաթ պէշ թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի վագըլիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

27 Նիսան 1889 473
Նօ. 39 3—3

ԻԼԱՆ
ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Կիրիտ Ֆըրգասը իչիւն մաճալինտէ թէսլիմ օլունմագ իւզրէ միւպայեա օլունաճագ սէքսէն պինտէն եիւզ պին գըլէյճէ գատար գուրու կիյահըն պէհէր գըլէյիսի եիրմի սէքիզ բարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայիսըն պիրինճի բազար իրթէսի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկլինտէն իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

27 Նիսան 1889 472
Նօ. 38 3—3

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ
AU CROISSANT ‖ Օ ԳՐՈՒԱՍԱՆ
94, Սիւքսէք Գալտըրըմ, Վոյվոտայի դիմաց, 94 24

Օ Գրուասան վաճառատունը, քաջալերեալ հասարակութեան փոյթեռանդնութենէն այցելելու համար իր ընդարձակ հաստատութիւնն, այս տարի բոլոր ջանք ի գործ դրած է, ամենէն վայելուչ, ամենէն հաստատ և ամենէն գեղեցիկ հանդերձներն ունենալու համար։ Ամենէն աժանի համար, Լոնտոնէ և Լիոնէ գնած է ինչ որ գտած է ամենէն աւելի նոր, սիրուն և վայելուչ։ Ամենէն հաստատի համար, մասնաւոր կերպերով փորձել տուած է կերպասներն և հանդերձներու պատրաստութեան յանձնած այն կտորներն որոց հաստատութիւնն երաշխաւորեալ է։ Ամենէն վայելուչի համար, իր գործարաններուն մէջ գործածած է Բարիզի ամենէն նորաձեւ վարպետները։

Աւասիկ ի վաճառ հանուած հանդերձներուն մէկ պզտիկ ցանկը.

	Ֆրանք
Բոլտէնկոթ, Ռուպէի կերպասով, խնամեալ կարուածք, վայելուչ ձեւ	38
Գծաւոր ճօխ բանդալոն, էնգլէզ կարուածք և կտրուածք	18
Ամբողջ զգեստ գորշ կամ շագանակագոյն, էնգլէզ կտրուածք	45, 50, 55.
Ամբողջ զգեստ, ճաքէթ թըվ-ռէտ, հաստատութիւնն երաշխաւորեալ	25, 30, 35
Գծաւոր ճօքէյ-, զանազան տեսակ, վայելուչ,	25, 30, 40 45
Գծաւոր բանդալոնք սկսեալ 8 ֆրանքէն։	
Պոնժուր և ժիլէ Ռուպէի կերպասով, վայելուչ կտրուածք,	34

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 "ՖԻՆԻՔՍ" Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 31

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական հարուածոյ, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյ, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒՍԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ Ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1888 » 4,817,262
Տարեկան հասոյթ » » » » 10,069,700

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆրանք 6,250,000 Պահեստի դրամ Ֆրանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպական 13 լաւ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 Ֆրանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Յօուկիատիս խան. 3

ԾԱՆՕԹ.—Ցեարք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամէն վնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն.

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ
LA ROUENNAISE
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4,000,000, Վճարեալ վնասներն իբր 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի դրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճերճեան խան, Գամոնտոյի Պանդոյին դիմաց։

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի
186 ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

ՋՂԱՅԻՆ ՏԿԴՆԱԴ
ԻՍԴԷՐԻ
Ս. ԳՈՒԻՏՕՆԵԱՆ ՊԱՐ
Կանանց ջղային յուզում, ԱՄԵՆԱՅՆԻ առեն
Այս ջղային գանազան վիճակներուն առաջքն առնելու համար, կը բաւէ առնուլ օրն երկու անգամ հաշի մէջտեղը մէկէն մինչ երեք՝
GELINEAU
ՇԱՔԱՐԱՀԱՏ
ՍՕ
ՄԵՐՋ Ի ԲԱՐԻԶ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենազօր ու կազդուրիչն զօրպարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, Կանայք, տկարակազմ Տղայները և ամեն փափուկ անձինք։

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

TRIPLEX IN UNUM: SANITAS
VIANDE
QUINA
PHOSPHATES

ՔԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱ ՏԸ ՇՕ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն աղէկ դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւն. ի մի բան, Թուլութեան, Վտտութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչար կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ 262

Միակ գործակալք և Ներկայացուցիչք ի Կ. Պոլիս ԷՏՈՒԱՐՏՍ և ԱԼՊԵՐԴԻ Պերէքէթ խան, Ղալաթիա

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

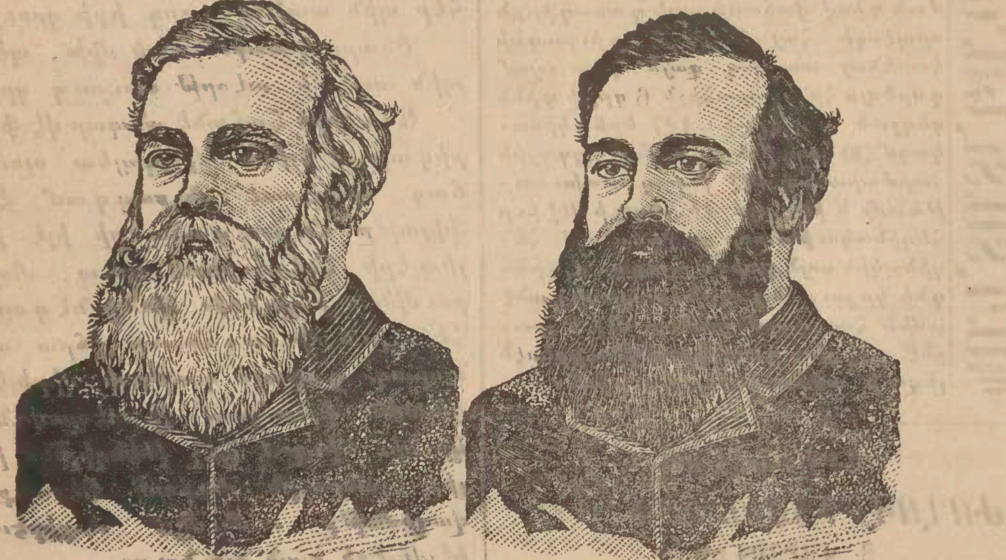

Նոր գիւտ մ'է այս մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ որ և է նիւթի գործածութեան կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Այս Նոր Ներկը բաղկացեալ է միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո՛րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երեւոյթը տալ և ամենէն ուշադիր դիտողն ի դերեւ հանել։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, Թեփը կ'անհետացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազային մորթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակը երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած ըսպունգով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցունել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը չորանայ։ Բոլոր մազերը մէկ հեղումով, ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամ մը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուխ կ'ըլլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ Պէտք չկայ գլուխը լուալ գործածութենէն առաջ կամ ետքը։ Բնականաբար վերջէն դէմքն և ձեռները լուալու է առ ի զգուշութիւն։

ԾԱՆ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործածութենէ ետք, գլուխը լուալու է քիչ մը ալքոլով, ապա գլխուն քսելու է այդ Ներկին մէջ թեթեւապէս թրջած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԵՐՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտա, Պաշխանեցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյին, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 77

ՀԱԶԻ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

POWELL'S BALSAM OF ANISEED.
TRADE MARK.

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՌՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ Յիսուն տարիէ իվեր ապահով դարման այս դեղին վրայ հաւատ միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Բոուէլ կ'ստանայ անոնցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ Թագուհւոյն ՆԷԳԼԻ ԹՆԴԱՆՕԹԱԿՐԻՆ վրայ, ի Ռեփը, Սկովտիա.

«Օրհնեալ պարոն. Ըստ որում կը նեղուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը ջանդիսու անցունել, վ.սեմ. կամս փորձել ձեր անզուգական բալասանէն անխոնջ հատիկներով և կրնամ հաւաստել ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարեփոխում կրեցի, առանց իսկ պէտք ունենալու գործերս դադրեցնելու, և առաջին փոքր սրուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն այլոց։

(Ստր.) Վ. ԼԻՆՁԷԼ, Նէգլի Թնդանօթակրէն.

Կը վաճառուի ամեն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին 1/2 բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ՊՕՈՒԷԼԻ, 4, Ալպիոն Բալէյս, Պլաքֆրիէրս, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պոլկարիոյ Ներկայացուցչին քով
76 Մ. ԵՐՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ
Անգլիական Ընդհանուր Մթերանոց, Վոյվոտա, Պաշխանեցին քով, կայարան Թրամուէյին, 95 և 97

ԽԱՐԻՍԽ
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ՎԻԵՆՆԱ. Հաստատեալ 1858 ին

1887 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորական հասոյթն էր Ֆ. 86,699,959,12
Ընդհանուր ապահովեալ գումարը » 408,448,921 75

Ապահովագրեալք առ այ անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կ'ընեն։

Ապահովագրեալ առաջ անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխնին մինչեւ 41 ½ % շահ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 266 ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտքք) Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ. առկէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց՝ 298.30 ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Մանկանց օժտի համար ապահովագրելոց շահուց մասն եղած է վերջին երեք տարիներուն համար 37 %, 34.12 % և 41 ½ %. Այսպէս ապահովագրեալ 1000 ֆրանքին վրայ, 415 ֆրանքի շահաբաժին առնուած են վերջին բաշխումէն։

Ջնջին մրցանակի մը միջոցաւ, կարելի է երաշխաւորել նաեւ վճարուած գումարներն, եթէ մահ պատահի։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհ. Գործակալատարն Պ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՈՆՏԻ.
Գրասենեակք, Թիւնէլի Հրապարակ, տուն Մայէրի, երկրորդ յարկ
Ընկերութեան սեղանաւորն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ 44

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԴԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԼԵՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

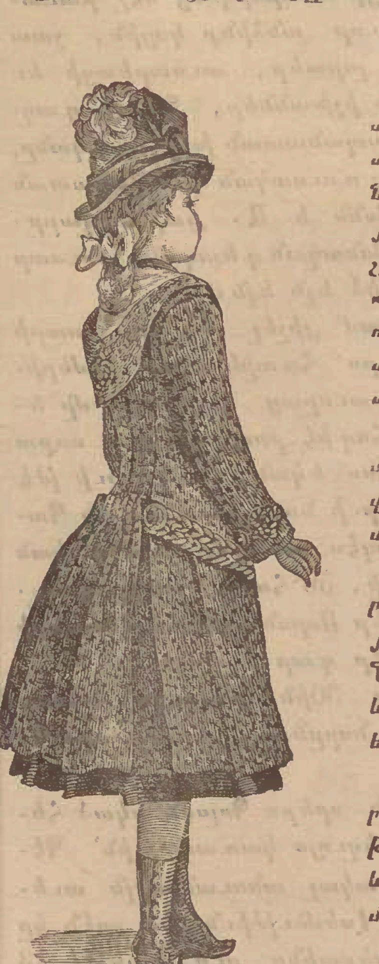

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօռսէներ, օտարի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, Թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիաէն, Իտալիաէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ Թղթատարական գրոշմով ղրկուի։

Չը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 86

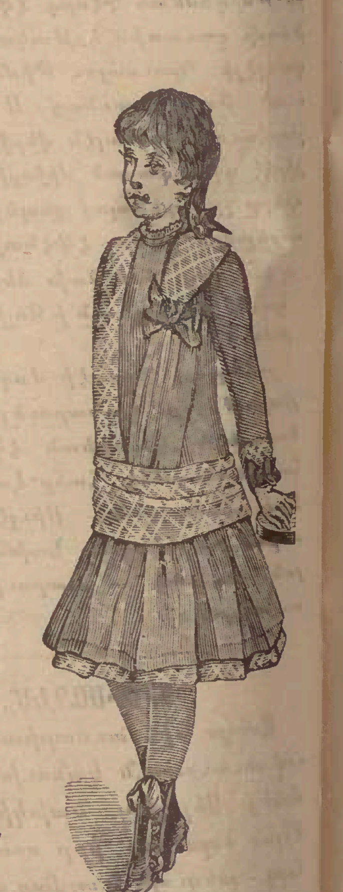

DRAGÉES de Fer Rabuteau

Lauréat de l'Institut de France. — Prix de Thérapeutique.

L'Emploi en médecine du Fer Rabuteau est basé sur la science.

Les Véritables Dragées de Fer Rabuteau sont recommandées dans les cas de *Chlorose, Anémie, Pâles Couleurs, Pertes, Débilité, Epuisement, Convalescence, Faiblesse des Enfants, Appauvrissement* et *Altération du sang*, à la suite de fatigues, veilles et excès de toute nature. — Prendre 4 à 6 dragées par jour.

Ni Constipation, ni Diarrhée, Assimilation complète.

Elixir de Fer Rabuteau recommandé aux personnes qui ne peuvent pas avaler les dragées. — Un verre à liqueur aux repas.

Sirop de Fer Rabuteau, spécialement destiné aux enfants.

Une instruction détaillée accompagne chaque Flacon.

Exiger le Véritable Fer Rabuteau CLIN & Cie, de PARIS, *que l'on peut se procurer chez les Droguistes et Pharmaciens.*
1239

ՄԻՍՏՐՍ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻ
ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ՄԱԶԻ ՆՈՐՈԳԻՉԸ
(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

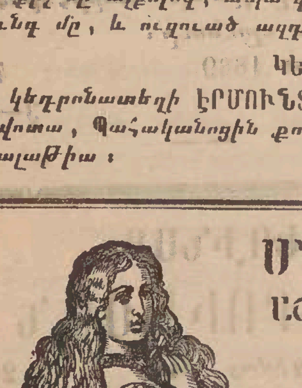

Ճերմակ ընկած մազերուն գոյն, վերնիճ ու գեղ կուտայ։ Կը նորոգէ անոր կեանքը, ոյժը և աճումը։ Գլխու թեփը շուտ մը աներևոյթ կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի։

"Մէկ շիշը կը բաւէ։" Այդ փորձը ունեցան ամենքը որոնց մոխրագունած մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան։ "Ներկ չէ, և ամենևին ցեան մը չըներ։ Եթէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենացդ մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը ստացիր Միսիզ Ս. Ա. Ալլէնի Համաշխարհական Մազի Նորոգիչէն. (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք։ Կը վաճառուի ամեն սափրիչներու, անուշ խղաճգործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

Կը վաճառուի Ժ. և Ն. Քանչիւք եղբարց Բրիտանական դեղարանը, 435 Մեծ փողոց Բերա, Էսման Քարաւանս, Ղալաթիա, Նիւսէք Քոլտըրըմ 95 և 97. Բիւչիւքեան Եղբարց քով 77 Էմին Էօնիւ—, 51 Նէկի և 168 Մեծ փողոց Բերայի, և Իզմիրնի քով, Բերա Մեծ փողոց Թիւ 428. 61

Այն անձինք որ կը ճանչեն
DEHAUT ՏԸՀՕի
ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ
իրենց ստամոքսը մաքրելու համար լոկ այդ դեղահատերը կը գործածեն, որք ո՛չ նողկանք եւ ո՛չ յոգնութիւն կը պատճառեն, որովհետեւ հակառակ միւս մաքրողական դեղերուն, այս դեղն այն ատեն միայն կը ներգործէ երբ լաւ կերակրոց և կազդուրիչ ըմպելեաց հետ առնուի, ինչպէս գինի, խահուէ, թէյ։ Ամեն ոք կ'ընտրէ իրեն յարմար ժամը, ըստ իւր զբաղմանց։ Դեղն յոգնութիւն չպատճառեր բնաւ, այնպէս որ մարդ սիրով կ'ուզէ գործածել։

ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ
ԴԺՈՒԱՐԱՄԱՐՍՈՒԹԻՒՆ
Ախորժակի պակասութիւն, ստամոքսի ցաւ կը բուժին Բաղեբրաչնի փոշիներով և բաղելներով
POUDRES ET PASTILLES PATERSON
Պիզմիւթով եւ մանեէզիով
ՏԷԹԱՆ, դեղագործ ի Բարիզ, Պոտէն փողոց 23, և ամէն դեղատանց մէջ։